

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий механічний інститут

Кафедра автомобілів та автомобільного господарства

02-03-33

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з навчальної дисципліни

«Правила дорожнього руху»

для студентів за напрямом підготовки
6.070106 «Автомобільний транспорт»

Рекомендовано
методичною комісією
напряму 6.070106
«Автомобільний транспорт»

Протокол № «1»
від «14» вересня 2016 р.

Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Правила дорожнього руху» для студентів за напрямом підготовки 6.070106 «Автомобільний транспорт» / Р. М. Марчук. – Рівне : НУВГП, 2016. - 50 с.

Укладач: Марчук Р.М., доцент кафедри автомобілів та автомобільного господарства, кандидат технічних наук.

Відповідальний за випуск: в.о. завідувача кафедри автомобілів та автомобільного господарства, Пікула М.В.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Марчук Р.М., 2016

© НУВГП, 2016

Вступ.....	4
Тема 1. Характеристика та особливості дорожнього руху в Україні.....	5
Тема 2. Дорожні знаки в Україні.....	13
Тема 3. Дорожня розмітка в Україні.....	25
Тема 4. Особливості перевезення пасажирів та вантажів в Україні.....	27
Тема 5. Регулювання дорожнього руху.....	30
Тема 6. Особливості регулювання швидкісних характеристик та взаємного розташування транспортних засобів під час дорожнього руху.....	35
Тема 7. Особливості дорожнього руху транспортних засобів через залізничні переїзди, по гірським дорогам і на крутих спусках та в процесі буксирування і експлуатації транспортних составів.....	41
Тема 8. Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання.....	44
Рекомендована література.....	50

Метою вивчення дисципліни “Правила дорожнього руху” - є опанування студентами основних теоретичних і практичних положень, на яких базуються принципи організації і регулювання дорожнього руху в Україні.

Завданням вивчення дисципліни – є формування у студентів основ професійної компетентності та професійного кругозору, уміння застосувати отриманні знання для забезпечення безпеки дорожнього руху.

Після вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- загальні положення Закону України «Про дорожній рух», основні вимоги Правил дорожнього руху, обов'язки і права учасників дорожнього руху;
- яким чином здійснюється та регулюється дорожній рух: характеристики та призначення всіх груп дорожніх знаків і видів розмітки, дорожнього обладнання; значення сигналів світлофорів, регулювальника;
- правила та особливості перевезення пасажирів та вантажів;
- обов'язки водіїв щодо забезпечення безпеки руху під час маневрування, зупинки і стоянки, виконання обгону і зустрічного роз'їзду;
- порядок руху через залізничні переїзди, рух по гірським дорогам і на крутих спусках, способи і порядок буксирування механічних транспортних засобів та експлуатації транспортних составів;
- які вимоги ставляться до технічного стану транспортних засобів – учасників дорожнього руху.

Після вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- правильно орієнтуватися в засобах і методах організації та регулювання дорожнього руху, приймати відповідні рішення;
- правильно орієнтуватися та оцінювати дорожню ситуацію, прогнозувати її розвиток;
- завжди діяти відповідно до обов'язків щодо забезпечення безпеки дорожнього руху і особистого життя.

Тема 1. Характеристика та особливості дорожнього руху в Україні

1.1 Структура Правил дорожнього руху України

1.2 Загальні положення Правил дорожнього руху України

1.3 Окремі терміни і поняття Правил дорожнього руху України

1.4 Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення

Дорожній рух в Україні здійснюється та регулюється за допомогою комплексу встановлених норм і правил, які зведені в документ під назвою – Правила дорожнього руху України.

1.1 Структура Правил дорожнього руху України

Структура Правил дорожнього руху (ПДР) України передбачає вивчення всеохоплюючої інформації в розрізі дорожнього руху та його учасників, порушень у сфері дорожнього руху і види стягнень за їх скоєння, дій водія при ДТП, а також інформації довідкового змісту.

Встановленою структурою Правил дорожнього руху України передбачено 34 (тридцять чотири) розділи. До них відносимо:

- загальні положення;
- обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів (т.з.);
- рух транспортних засобів із спеціальними сигналами;
- обов'язки і права пішоходів;
- обов'язки і права пасажирів;
- вимоги до велосипедистів;
- вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин;
- регулювання дорожнього руху;
- попереджувальні сигнали;
- початок руху та зміна його напрямку;
- розташування транспортних засобів на дорозі;
- швидкість руху;
- дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд;
- обгін;
- зупинка і стоянка;
- проїзд перехресть;
- переваги маршрутних транспортних засобів;
- проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів;
- користування зовнішніми світловими приладами;
- рух через залізничні переїзди;
- перевезення пасажирів;
- перевезення вантажу;
- буксирування та експлуатація транспортних составів;
- навчальна їзда;
- рух транспортних засобів у колонах;
- рух у житловій та пішохідній зоні;

- рух по автомагістралях і дорогах для автомобілів;
- рух по гірських дорогах і на крутих спусках;
- міжнародний рух;
- номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення;
- технічний стан транспортних засобів та їх обладнання;
- окремі питання дорожнього руху, що потребують узгодження з поліцією;
- дорожні знаки;
- дорожня розмітка.

1.2 Загальні положення Правил дорожнього руху України

Структура Правил дорожнього руху України та інформація, яка в них наводиться, відповідно до Закону України "Про дорожній рух" встановлює єдиний порядок дорожнього руху на всій території України. Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху (перевезення спеціальних вантажів, експлуатація транспортних засобів окремих видів, рух на закритій території тощо), повинні ґрунтуватися на вимогах ПДР України.

Отже наведемо інформацію, яка визначає основні засади дорожнього руху в Україні.

Основні документи, які найчастіше застосовуються під час здійснення дорожнього руху:

- посвідчення водія відповідної категорії;
- технічний паспорт транспортного засобу;
- страховий поліс;
- європротокол;
- дозвільні документи на здійснення перевезень тих чи інших вантажів.

В Україні встановлено правосторонній рух транспортних засобів.

Учасники дорожнього руху зобов'язані знати й неухильно виконувати вимоги ПДР України, а також бути взаємно ввічливими.

Кожний учасник дорожнього руху має право розраховувати на те, що й інші учасники виконують вимоги ПДР.

Дії або бездіяльність учасників дорожнього руху та інших осіб не повинні створювати небезпеку чи перешкоду для руху, загрожувати життю або здоров'ю громадян, завдавати матеріальних збитків.

Особа, яка створила такі умови, зобов'язана негайно вжити заходів до забезпечення безпеки дорожнього руху на цій ділянці дороги та вжити всіх можливих заходів до усунення перешкод, а якщо це неможливо, попередити про них інших учасників дорожнього руху, повідомити підрозділ поліції, власника дороги або уповноважений ним орган.

Використовувати дороги не за їх призначенням дозволяється з урахуванням вимог статей 36-38 Закону України "Про автомобільні дороги".

Водії, пішоходи та пасажери зобов'язані бути особливо уважними до таких категорій учасників дорожнього руху, як діти, люди похилого віку та особи з явними ознаками інвалідності.

Обмеження в дорожньому русі, крім передбачених цими Правилами, можуть бути запроваджені в установленому законодавством порядку.

Особи, які порушують вимоги ПДР, несуть відповідальність згідно із законодавством.

1.3 Окремі терміни і поняття Правил дорожнього руху України

Терміни, що наведені у ПДР України, охоплюють найбільш широкий спектр умов та особливостей дорожнього руху. Розглянемо окремі із них.

Автобус — автомобіль з кількістю місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їх багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки.

Автомагістраль — автомобільна дорога, що:

- спеціально побудована і призначена для руху транспортних засобів, не призначена для в'їзду на прилеглу територію або виїзду з неї;
- має для кожного напрямку руху окремі проїзні частини, відокремлені одна від іншої розділювальною смугою;
- не перетинає на одному рівні інші дороги, залізничні і трамвайні колії, пішохідні і велосипедні доріжки, шляхи проходу тварин, має огороження на узбіччях і розділювальній смузі та обгороджена сіткою;
- позначена спеціальним дорожнім знаком.

Автомобільна дорога, вулиця (дорога) — частина території, зокрема в населеному пункті, з усіма розташованими на ній спорудами (мостами, шляхопроводами, естакадами, надземними і підземними пішохідними переходами) та засобами організації дорожнього руху, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів та обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій).

Автопоїзд (транспортний состав) — механічний транспортний засіб, що з'єднаний з одним або кількома причепами за допомогою зчіпного пристрою.

Безпечна дистанція — відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі, яка у разі його раптового гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру.

Безпечний інтервал — відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху.

Безпечна швидкість — швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах.

Буксирування — переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації автопоїздів (транспортних составів) на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування.

Вантажний автомобіль — автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів.

Випередження — рух транспортного засобу із швидкістю, що перевищує швидкість попутного транспортного засобу, що рухається поряд по суміжній смузі.

Водій — особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі.

Гальмівний шлях — відстань, що проходить транспортний засіб під час екстреного гальмування з початку здійснення впливу на механізм керування гальмовою системою (педаль, рукоятку) до місця його зупинки.

Денні ходові вогні — зовнішні світлові прилади білого кольору, передбачені конструкцією транспортного засобу, установлені спереду транспортного засобу і призначені для покращення видимості транспортного засобу під час його руху у світлий час доби.

Дозволена максимальна маса — маса спорядженого транспортного засобу з вантажем, водієм і пасажирями, що встановлена технічною характеристикою транспортного засобу як максимально допустима. При цьому, дозволена максимальна маса автопоїзда — це сума дозволеної максимально допустимої маси кожного транспортного засобу, що входить до складу автопоїзда.

Естакада — інженерна споруда для руху транспортних засобів та (або) пішоходів, підняття однієї дороги над іншою у місці їх перетину, а також для створення дороги на певній висоті, яка не має з'їздів на іншу дорогу.

Залізничний переїзд — перехрещення дороги із залізничними коліями на одному рівні.

Легковий автомобіль — автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їх багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки.

Механічний транспортний засіб — транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт.

Мікроавтобус — одноповерховий автобус з кількістю місць для сидіння не більше сімнадцяти з місцем водія включно.

Мопед — двоколісний транспортний засіб, який має двигун з робочим об'ємом до 50 куб. см або електродвигун потужністю до 4 кВт.

Мотоцикл — двоколісний механічний транспортний засіб з боковим причепом або без нього, що має двигун з робочим об'ємом 50 куб. см і більше. До мотоциклів прирівнюються моторолери, мотоколяски, триколісні та інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг.

Обгін — випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху.

Причіп — транспортний засіб, призначений для руху тільки в з'єднанні з іншим транспортним засобом. До цього виду транспортних засобів належать також напівпричепи і причепи-розпуски.

проїзна частина — елемент дороги, призначений для руху нерейкових транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги;

Регулювальник — працівник поліції, що виконує регулювання дорожнього руху у форменому одязі підвищеної видимості з елементами із світлоповертального матеріалу за допомогою жезлу, свистка. До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та нарукану пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі.

Рейковий транспортний засіб — трамвай та платформи із спеціальним обладнанням, що рухаються трамвайними коліями. Усі інші транспортні засоби, що беруть участь у дорожньому русі, вважаються нерейковими.

Розділювальна смуга — виділений конструктивно або за допомогою суцільних ліній дорожньої розмітки або елемент автомобільної дороги, який розділяє суміжні проїзні частини. Розділювальна смуга не призначена для руху або стоянки транспортних засобів. За наявності на розділювальній смузі тротуару по ньому дозволяється рух пішоходів.

Смуга руху — позовжня смуга на проїзній частині завширшки щонайменше 2,75 м, що позначена або не позначена дорожньою розміткою і призначена для руху нерейкових транспортних засобів.

Стоянка — припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу.

Транспортний засіб — пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів.

Трамвайна колія — елемент дороги, призначений для руху рейкових транспортних засобів, який обмежується по ширині спеціально виділеним вимощенням трамвайної лінії або дорожньою розміткою. По трамвайній колії допускається рух нерейкових транспортних засобів відповідно до інформації поданої в ПДР України.

Тротуар — елемент дороги, призначений для руху пішоходів, який прилягає до проїзної частини або відокремлений від неї газоном.

Учасник дорожнього руху — особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин.

Шляхопровід — інженерна споруда мостового типу над іншою дорогою (залізницею) в місці їх перетину, що забезпечує рух по ній на різних рівнях та дає можливість з'їзду на іншу дорогу.

1.4 Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення

Власники механічних транспортних засобів і причепів до них повинні зареєструвати (перереєструвати) їх у поліції незалежно від їхнього технічного стану протягом 10 діб з моменту придбання (отримання), митного оформлення або переобладнання чи ремонту, якщо необхідно внести зміни до реєстраційних документів.

На механічних транспортних засобах (за винятком трамваїв і тролейбусів) і причепах у передбачених для цього місцях встановлюються номерні знаки відповідного зразка.

На трамваях і тролейбусах наносяться реєстраційні номери, що надаються відповідними уповноваженими на те органами.

Забороняється змінювати розміри, форму, позначення, колір і розміщення номерних знаків, наносити на них додаткові позначення або закривати їх, вони повинні бути чистими і достатньо освітленими.

На відповідних транспортних засобах встановлюються такі розпізнавальні знаки (зображення вказуються ілюстративно):

а) "Автопоїзд" - три ліхтарі оранжевого кольору, розташовані горизонтально над передньою частиною кабіни (кузова) з проміжками між ліхтарями від 150 до 300 мм - на вантажних автомобілях і колісних тракторах (класу 1.4 т і вище) з причепами, а також на зчленованих автобусах і тролейбусах;

б) "Глухий водій" - круг жовтого кольору діаметром 160 мм з нанесеними всередині трьома чорними кружками діаметром 40 мм, розташованими по кутах уявного рівностороннього трикутника, вершина якого спрямована донизу. Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, якими керують глухі або глухонімі водії;

в) "Діти" - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору і чорним зображенням символу дорожнього знака "Діти" (сторона квадрата - не менше 250 мм, кайма - 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що перевозять організовані групи дітей;

г) "Довгомірний транспортний засіб" - два прямокутники жовтого кольору розміром 500 x 200 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм із світлоповертального матеріалу. Знак розміщується на транспортних засобах (крім маршрутних) ззаду горизонтально (чи вертикально) і симетрично до поздовжньої осі, довжина яких від 12 до 22 м.

Довгомірні транспортні засоби, довжина яких з вантажем або без нього перевищує 22 м, а також автопоїзди з двома і більше причепами (незалежно від загальної довжини) повинні мати розміщений ззаду розпізнавальний знак (у формі прямокутника жовтого кольору розміром 1200 x 300 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм) із світлоповертального матеріалу. На знакові чорним кольором наноситься зображення вантажного автомобіля з причепом і зазначається їхня загальна довжина в метрах;

г) "Інвалід" - квадрат жовтого кольору із стороною 150 мм і чорним зображенням символу таблички "Інваліди". Знак розміщується спереду і ззаду на механічних транспортних засобах, якими керують водії-інваліди;

д) "Інформаційна таблиця небезпечного вантажу" - прямокутник оранжевого кольору розміром 400 x 300 мм (300 x 120 мм) з каймою чорного кольору (ширина - 15 мм (10 мм), у верхній частині якого зазначається ідентифікаційний номер виду небезпеки, у нижній - ідентифікаційний номер небезпечної речовини за переліком ООН. Знак розміщується з усіх боків на транспортних засобах, що перевозять таку речовину;

е) "Знак небезпеки" - ромб із стороною 250 мм, зображення якого повинно відповідати класу небезпечної речовини (згідно з Європейською угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів. Знак розміщується з боків та ззаду на транспортних засобах, що перевозять таку речовину;

є) "Колона" - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору, в який вписано літеру "К" чорного кольору (сторона квадрата - не менше 250 мм, ширина кайми - 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що рухаються в колоні;

ж) "Лікар" - квадрат синього кольору (сторона - 140 мм) із вписаним зеленим кругом (діаметр - 125 мм), на який нанесено білий хрест (довжина штриха - 90 мм, ширина - 25 мм). Знак розміщується спереду і ззаду на автомобілях, що належать водіям-лікарям (за їхньою згодою).

Якщо на транспортному засобі розміщено розпізнавальний знак "Лікар", у ньому повинна бути спеціальна медична аптечка та інструментарій за переліком, визначеним МОЗ, для подання кваліфікованої допомоги під час дорожньо-транспортної пригоди;

з) "Негабаритний вантаж" - сигнальні щитки або прапорці розміром 400 x 400 мм з нанесеними по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються (ширина - 50 мм), а в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості - світлоповертачами або ліхтарями: спереду білого кольору, ззаду - червоного, збоку - оранжевого. Знак розміщується на крайніх зовнішніх частинах вантажу, що виступає за габарити транспортного засобу на відстань, більшу ніж це передбачено вимогами ПДР України;

и) "Обмеження максимальної швидкості" - зображення відповідного дорожнього знака із зазначенням дозволеної швидкості (діаметр знака - не менше 160 мм, ширина кайми - 1/10 діаметра).

Знак розміщується (наноситься) ззаду ліворуч на механічних транспортних засобах, якими керують водії із стажем до 2 років великогазових та великогабаритних транспортних засобах, транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, у разі перевезення вантажним автомобілем пасажирів, а також у випадках, коли максимальна швидкість транспортного засобу згідно з його технічною характеристикою або окремими умовами руху, визначеними уповноваженим органом поліції, нижча встановленої в ПДР України;

і) "Розпізнавальний автомобільний знак України" - еліпс білого кольору з чорною каймою і нанесеними усередині латинськими літерами UA. Довжина осей еліпса повинна бути 175 і 115 мм. Розміщується ззаду на транспортних засобах, які перебувають у міжнародному русі;

ї) "Розпізнавальний знак транспортного засобу" - спеціальна стрічка із світлоповертальної плівки з нанесеними під кутом 45 градусів червоними і білими смугами, що чергуються. Знак розміщується на транспортних засобах ззаду

горизонтально і симетрично до поздовжньої осі якомога ближче до зовнішнього габариту транспортного засобу, а на транспортних засобах, що мають кузов-фургон, - і вертикально. На транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму, і на їх обладнанні знак розміщується також спереду і по боках.

Розпізнавальний знак розміщується обов'язково на транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму. На інших транспортних засобах розпізнавальний знак розміщується за бажанням їх власників;

й) "Таксі" - квадрати контрастного кольору (сторона - щонайменше 20 мм), які розміщені у шаховому порядку у два ряди. Знак встановлюється на даху транспортних засобів або наноситься на боковій їх поверхні. При цьому повинно бути нанесено щонайменше п'ять квадратів;

к) "Учебний транспортний засіб" - рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру "У" чорного кольору (сторона - не менше 200 мм, ширина кайми - 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що використовуються для навчання водінню (допускається встановлення двостороннього знака на даху легкового автомобіля);

л) "Шипи" - рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру "Ш" чорного кольору (сторона трикутника - не менше 200 мм, ширина кайми - 1/10 сторони). Знак розміщується ззаду на транспортних засобах, на яких встановлено шипи з шипами;

Розпізнавальні знаки розміщуються на висоті 400-1600 мм від поверхні дороги так, щоб вони не обмежували оглядовість і їх було добре видно іншим учасникам дорожнього руху.

Для позначення гнучкого зчеплення під час буксирування використовуються прапорці або щитки розміром 200 x 200 мм з нанесеними на них по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються, із світлоповертального матеріалу завширшки 50 мм (за винятком використання гнучкого зчеплення з покриттям із світлоповертального матеріалу).

Знак аварійної зупинки відповідно до ГОСТ 24333-97 являє собою рівносторонній трикутник, виготовлений із світлоповертальних планок червоного кольору з внутрішньою флуоресцентною вставкою червоного кольору.

Забороняється наносити на зовнішні поверхні транспортних засобів зображення чи написи, що не передбачені підприємством-виробником або збігаються з кольорографічними схемами, розпізнавальними знаками чи написами транспортних засобів оперативних і спеціальних служб, передбаченими ДСТУ 3849-99.

Тема 2. Дорожні знаки в Україні

2.1 Групи дорожніх знаків Правил дорожнього руху України

2.2 Характеристика дорожніх знаків

2.1 Групи дорожніх знаків Правил дорожнього руху України

Правилами дорожнього руху України передбачена наступна структура дорожніх знаків:

- попереджувальні знаки (інформують водіїв про наближення до небезпечної ділянки дороги і характер небезпеки; під час руху по цій ділянці необхідно вжити заходів для безпечного проїзду;
- знаки пріоритету (встановлюють черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин або вузьких ділянок дороги);
- заборонні знаки (запроваджують або скасовують певні обмеження в русі);
- наказові знаки (показують обов'язкові напрямки руху або дозволяють деяким категоріям учасників руху по проїзній частині чи окремих її ділянках, а також запроваджують або скасовують деякі обмеження);
- інформаційно-вказівні знаки (запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила);
- знаки сервісу (інформують учасників дорожнього руху про розташування об'єктів обслуговування);
- таблички до дорожніх знаків (уточнюють або обмежують дію знаків, разом з якими вони встановлені).

2.2 Характеристика дорожніх знаків

Розглянемо загальний вигляд та характеристики дорожніх знаків, які входять у вищевказану структуру.

2.2.1. Попереджувальні знаки

Сюди відносимо наступні дорожні знаки:

- *“небезпечний поворот праворуч”*, *“небезпечний поворот ліворуч”*.

Дані знаки відповідно попереджають про заокруглення дороги радіусом менше 500 м поза населеними пунктами і менше 150 м — у населених пунктах або про заокруглення з обмеженою оглядовістю.

- *“декілька поворотів”* - ділянка дороги з двома і більше розташованими один за одним небезпечними відповідними поворотами.

- *“напрямок повороту”* - показують напрямок повороту дороги, позначеної відповідними знаками, напрямок об'їзду перешкоди на дорозі, а також — напрямок об'їзду центра перехрестя з круговим рухом; показує напрямок руху на Т-подібних перехрестях, розгалуженнях доріг або об'їзду ділянки дороги, що ремонтується.

- *“звуження дороги”* — звуження дороги з обох боків, з правого та з лівого боку.

- *“крутий підйом”*, *“крутий спуск”*. Знаки попереджають про наближення до підйому або спуску, на якому діють вимоги відповідного розділу ПДР України та

встановлюються безпосередньо перед початком підйомів або спусків, розташованих один за одним.

- *“виїзд на набережну або берег”* - виїзд на берег водойми, у тому числі на поромну переправу (застосовується з відповідною табличкою).

- *“тунель”* - наближення до споруди, що не має штучного освітлення, оглядовість в’їзного порталу якої обмежена або на під’їзді до неї звужена проїзна частина.

- *“нерівна дорога”* - ділянка дороги, що має нерівності проїзної частини — хвилястості, напливи, спучування.

- *“пагорб”* - ділянка дороги з буграми, напливами чи неплавним стикуванням конструкцій мостів. Знак також може застосовуватися перед штучно створюваними буграми у місцях, де необхідно примусово обмежити швидкість руху транспортних засобів (небезпечні виїзди з прилеглих територій, місця з інтенсивним рухом дітей через дорогу тощо).

- *“вибоїна”* - ділянка дороги з вибоїнами чи просіданнями дорожнього покриття на проїзній частині.

- *“слизька дорога”* - ділянка дороги з підвищеною слизькістю проїзної частини.

- *“викидання кам’яних матеріалів”*. - ділянка дороги, на якій можливе викидання гравію, щебеню тощо з-під коліс транспортних засобів.

- *“небезпечне узбіччя”* - підвищене, занижене, зруйноване узбіччя або узбіччя, на якому виконуються ремонтні роботи.

- *“падіння каміння”* - ділянка дороги, на якій можуть бути падіння каміння, обвали, зсуви.

- *“боковий вітер”* - ділянка дороги, на якій можливі сильний боковий вітер або його раптові пориви.

- *“низьколітаючі літаки”* - ділянка дороги, яка проходить поблизу аеродрому або над якою літаки чи вертольоти пролітають на невеликій висоті.

- *“перехрещення з рухом по колу”*, *“перехрещення з трамвайною колією”* - місце перетинання дороги з трамвайною колією на перехресті з обмеженою оглядовістю чи поза ним.

Наступні три знаки показують конфігурацію перехрещення доріг та їх пріоритетність: *“перехрещення рівнозначних доріг”*, *“перехрещення з другорядною дорогою”*, *“прилягання другорядної дороги”* (прилягання з правого боку, з лівого боку, з правого і лівого боку, з лівого і правого боку). При цьому, зображення прилягань відповідає реальній конфігурації перехрестя, а відстань між приляганнями другорядних доріг менше ніж 50 м у населених пунктах і 100 м — поза ними.

- *“світлофорне регулювання”* - перехрестя, пішохідний перехід або ділянка дороги, рух на якій регулюється світлофором.

- *“розвідний міст”* - наближення до розвідного моста.

- *“двосторонній рух”* - початок ділянки дороги (проїзної частини) із зустрічним рухом після одностороннього.

Ілюстративно можна побачити і наступні два знаки: *“залізничний переїзд із шлагбаумом”*, *“залізничний переїзд без шлагбаума”*.

- *“одноколійна залізниця”* - позначення не обладнаного шлагбаумом переїзду через залізницю з однією колією.

- “багатоколійна залізниця” - позначення не обладнаного шлагбаумом переїзду через залізницю з двома і більше колями.

Вказані обидва знаки встановлюються безпосередньо перед залізничним переїздом.

- “наближення до залізничного переїзду” - додаткове попередження про наближення до залізничного переїзду поза населеними пунктами.

- “пішохідний перехід” - наближення до нерегульованого пішохідного переходу, позначеного відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою.

- “діти” - ділянка дороги, на якій можлива поява дітей з території дитячого закладу (дошкільний заклад, школа, оздоровчий табір тощо), що прилягає безпосередньо до дороги.

- “виїзд велосипедистів” - ділянка дороги, на якій можлива поява велосипедистів, або місце перехрещення з велосипедною доріжкою поза перехрестям.

- “перегін худоби” - ділянка дороги, на якій можлива поява худоби.

- “дикі тварини” - ділянка дороги, на якій можлива поява диких тварин.

- “дорожні роботи” - ділянка дороги, на якій виконуються дорожні роботи (може бути встановлено на відстані 10—15 м до місця виконання короткотермінових дорожніх робіт на проїзній частині в населеному пункті).

- “затори в дорожньому русі” - ділянка дороги, де звуження проїзної частини спричиняє затори в дорожньому русі внаслідок виконання дорожніх робіт чи з інших причин.

- “інша небезпека (аварійно небезпечна ділянка)” - небезпечна ділянка дороги у місцях, де ширина проїзної частини, радіуси заокруглень тощо не відповідають вимогам будівельних норм, а також місце або ділянка концентрації дорожньо-транспортних пригод.

У разі встановлення даного знаку у місцях або на ділянках концентрації дорожньо-транспортних пригод залежно від виду небезпеки разом із знаком обов’язково встановлюються таблички з інформативною вказівкою про вид небезпеки.

- “кінець дороги з удосконаленням покриттям” - перехід дороги з удосконаленням покриттям у гравійну чи ґрунтову дорогу.

Попереджувальні знаки, за винятком окремих знаків (вказуються), встановлюються поза населеними пунктами на відстані 150—300 м, у населених пунктах — на відстані 50—100 м до початку небезпечної ділянки. У разі потреби знаки встановлюються і на іншій відстані, яка зазначається на табличці із відповідною інформативною вказівкою.

Поза населеними пунктами і в населених пунктах окремі знаки повторюються (вказується). Наступний знак встановлюється на відстані щонайменше 50 м до початку небезпечної ділянки.

Деякі знаки (вказуються) — тимчасові і встановлюються на період, необхідний для виконання відповідних робіт на дорозі.

2.2.2 Знаки пріоритету

- “дати дорогу” - водій повинен дати дорогу транспортним засобам, що під’їжджають до нерегульованого перехрестя по головній дорозі, а за наявності відповідної таблички (вказується) — транспортним засобам, що рухаються по головній дорозі.

- *“проїзд без зупинки заборонено”* - забороняється проїзд без зупинки перед відповідною розміткою (стоп-лінія), а якщо вона відсутня — перед знаком. Необхідно дати дорогу транспортним засобам, що рухаються дорогою, яка перетинається, а за наявності таблички (вказується) — транспортним засобам, що рухаються головною дорогою, а також праворуч рівнозначною дорогою.

- *“головна дорога”* - надається право першочергового проїзду нерегульованих перехресть.

- *“кінець головної дороги”* - скасовується право першочергового проїзду нерегульованих перехресть.

- *“перевага зустрічного руху”* - забороняється в'їзд на вузьку ділянку дороги, якщо це може утруднити зустрічний рух. Водій повинен дати дорогу зустрічним транспортним засобам, що розташовані на вузькій ділянці.

- *“перевага перед зустрічним рухом”* - вузька ділянка дороги, під час руху якою водій має перевагу стосовно зустрічних транспортних засобів.

2.2.3 Заборонні знаки

- *“рух заборонено”* - забороняється рух усіх транспортних засобів у випадках, коли: початок пішохідної зони позначено відповідним знаком (вказується); дорога та (або) вулиця перебуває в аварійному стані і непридатна для руху транспортних засобів; у такому випадку обов'язково додатково встановлюється спеціальний знак (вказується).

- *“рух механічних транспортних засобів заборонено”*, вказується ілюстративно.

- *“рух вантажних автомобілів заборонено”* - забороняється рух вантажних автомобілів і составів транспортних засобів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т (якщо на знакові не зазначена маса) або з такою, що перевищує зазначену на знакові, а також тракторів, самохідних машин і механізмів.

- *“рух з причепом заборонено”* - забороняється рух вантажних автомобілів і тракторів з причепами будь-якого типу, а також буксирування механічних транспортних засобів.

- *“рух тракторів заборонено”* - забороняється рух тракторів, самохідних машин і механізмів.

- *“рух мотоциклів заборонено”*, вказується ілюстративно.

- *“рух на мопедах заборонено”*, - забороняється рух на мопедах і велосипедах з підвісним двигуном.

- *“рух на велосипедах заборонено”*, *“рух пішоходів заборонено”*, *“рух з ручними візками заборонено”* - вказується ілюстративно.

- *“рух гужових возів (саней) заборонено”* - забороняється рух гужових возів (саней), тварин під сідлом або в'юком, а також прогін худоби.

- *“Рух транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, заборонено”*, *“Рух транспортних засобів, що перевозять вибухівку, заборонено”*, *“Рух транспортних засобів, що перевозять речовини, які забруднюють воду, заборонено”* - вказується ілюстративно.

- *“рух транспортних засобів, маса яких перевищує ... т, заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів, у тому числі їх составів, загальна фактична маса яких перевищує зазначену на знакові.

- *“рух транспортних засобів, навантаження на вісь яких перевищує ... т, заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів, у яких фактичне навантаження на будь-яку вісь більше зазначеної на знакові.

- *“рух транспортних засобів, ширина яких перевищує ... м, заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів, габаритна ширина яких (з вантажем чи без нього) більша зазначеної на знакові.

- *“рух транспортних засобів, висота яких перевищує ... м, заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів, габаритна висота яких (з вантажем чи без нього) більша зазначеної на знакові.

- *“рух транспортних засобів, довжина яких перевищує ... м, заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів, габаритна довжина яких (з вантажем чи без нього) більша зазначеної на знакові.

- *“рух транспортних засобів без дотримання дистанції ... м заборонено”* - забороняється рух транспортних засобів з дистанцією між ними менше зазначеної на знакові.

- *“в'їзд заборонено”* - забороняється в'їзд усіх транспортних засобів з метою: запобігання зустрічному руху транспортних засобів на ділянках доріг з одностороннім рухом; запобігання виїзду транспортних засобів назустріч загальному потоку на дорогах, позначених відповідним знаком (вказується); організації відокремленого в'їзду і виїзду на майданчиках, що використовуються для стоянки транспортних засобів, майданчиків відпочинку, автозаправних станцій тощо; запобігання в'їзду на окрему смугу руху, при цьому цей знак повинен застосовуватись разом з спеціальною табличкою (вказується).

- *“поворот праворуч заборонено”* - вказується ілюстративно.

- *“поворот ліворуч заборонено”* - забороняється поворот ліворуч транспортних засобів. При цьому розворот дозволяється.

- *“розворот заборонено”* - забороняється розворот транспортних засобів. При цьому поворот ліворуч дозволяється.

- *“обгін заборонено”* - забороняється обгін усіх транспортних засобів (крім поодиноких, що рухаються із швидкістю менше 30 км/год). Поодинокими вважаються одиночні транспортні засоби, автопоїзди, а також буксируючий транспортний засіб у зчепленні з буксированим.

- *“кінець заборони обгону”* - вказується ілюстративно.

- *“обгін вантажним автомобілем заборонено”* - забороняється вантажним автомобілем з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т обганяти усі транспортні засоби (крім поодиноких, що рухаються із швидкістю менше 30 км/год). Тракторам забороняється обгін усіх транспортних засобів, крім поодиноких велосипедів, гужових возів (саней).

- *“кінець заборони обгону вантажним автомобілем”* - вказується ілюстративно.

- *“обмеження максимальної швидкості”* - забороняється рух із швидкістю, що перевищує зазначену на знакові.

- *“кінець обмеження максимальної швидкості”* - вказується ілюстративно.

- *“зона обмеження максимальної швидкості”* - забороняється в зоні (населений пункт, мікрорайон, зона відпочинку тощо) рух із швидкістю, яка перевищує зазначену на знакові.

- *“кінець зони обмеження максимальної швидкості”* - вказується ілюстративно.

- *“подачу звукового сигналу заборонено”* - забороняється користування звуковими сигналами, крім випадків, коли без цього неможливо запобігти дорожньо-транспортній пригоді.

- *“зупинку заборонено”* - забороняються зупинка і стоянка транспортних засобів, крім таксі, що здійснює посадку або висадку пасажирів (розвантаження чи завантаження вантажу).

- *“стоянку заборонено”* - забороняється стоянка усіх транспортних засобів.

- *“стоянку заборонено в непарні числа місяця”, “стоянку заборонено в парні числа місяця”* - вказується ілюстративно.

- *“зона обмеженої стоянки”* - визначає територію в населеному пункті, на якій тривалість стоянки обмежена незалежно від того, чи справляється за це плата. У нижній частині знака можуть бути зазначені умови обмеження стоянки. У відповідних випадках на знакові або додаткових табличках (вказується інформація таблички) зазначаються дні і час доби, протягом яких діє обмеження, а також його умови.

Забороняється стоянка в позначеній зоні тривалістю більше тієї, яка зазначена на табличках (вказується інформація таблички).

- *“кінець зони обмеженої стоянки”* - вказується ілюстративно.

- *“митниця”* - забороняється проїзд без зупинки біля митниці.

- *“контроль”* - забороняється проїзд без зупинки перед контрольними пунктами (пост міліції, карантинний пост, прикордонна зона, закрита територія, пункт оплати проїзду на платних дорогах тощо).

Застосовується лише за умови обов'язкового поетапного обмеження швидкості руху шляхом попереднього встановлення необхідної кількості відповідних знаків (вказуються) згідно з відповідними вимогами (вказуються) ПДР України.

- *“кінець усіх заборон і обмежень”* - визначає одночасно кінець дії усіх заборон і обмежень, що запроваджені заборонними дорожніми знаками (перераховуються).

- *“небезпека”* - забороняє рух усіх без винятку користувачів доріг, вулиць, залізничних переїздів у зв'язку з дорожньо-транспортною пригодою, аварією, проявом стихійного лиха чи іншою небезпекою для руху (зсув ґрунту, падіння каміння, сильний снігопад, повінь тощо).

2.2.4 Наказові знаки

- *“рух прямо”, “рух праворуч”, “рух ліворуч”, “рух прямо або праворуч”, “рух прямо або ліворуч”, “рух праворуч або ліворуч”* - рух лише у напрямках, показаних стрілками на даних знаках. Відповідні знаки дозволяють також розворот транспортних засобів. Дія даних знаків не поширюється на транспортні засоби, що рухаються за встановленими маршрутами і поширюється на перехрещення проїзних частин, перед яким вони встановлені.

Дія знака “*рух прямо*”, встановленого на початку дороги або за перехрестям, поширюється на ділянку дороги до найближчого перехрестя. Знак не забороняє поворот праворуч у двори та інші прилеглі до дороги території.

- “*об'їзд перешкоди з правого боку*”, “*об'їзд перешкоди з лівого боку*” - об'їзд лише з боку, показаного стрілкою на даних знаках.

- “*об'їзд перешкоди з правого або лівого боку*” - вказується ілюстративно.

- “*круговий рух*” - вимагає об'їзду клумби (центрального острівця) в напрямку, показаному стрілками на перехресті з круговим рухом.

- “*рух легкових автомобілів*” - дозволяється рух лише легкових автомобілів, автобусів, мотоциклів, маршрутних транспортних засобів і вантажних автомобілів, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3,5 т.

Дія цього знаку не поширюється на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у позначеній зоні, а також на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у цій зоні. У таких випадках транспортні засоби повинні в'їжджати до позначеної зони і виїжджати з неї на найближчому перехресті до місця призначення.

- “*доріжка для велосипедистів*” - рух лише на велосипедах. Якщо немає тротуару або пішохідної доріжки, дозволяється також рух пішоходів.

- “*доріжка для пішоходів*” - рух лише пішоходів.

- “*доріжка для пішоходів і велосипедистів*” - рух пішоходів і велосипедистів.

- “*доріжка для вершників*” - рух лише вершників.

- “*обмеження мінімальної швидкості*” - рух із не меншою швидкістю, ніж зазначено на знакові, але і не більшою, ніж це передбачено ПДР.

- “*кінець обмеження мінімальної швидкості*” - вказується ілюстративно.

- “*напрямок руху транспортних засобів з небезпечними вантажами*” - показує дозволений напрямок руху транспортних засобів з розпізнавальним знаком “Знак безпеки”.

2.2.5 Інформаційно-вказівні знаки

- “*автомагістраль*” - дорога, на якій діють особливі умови дорожнього руху, передбачені відповідним розділом (вказується) ПДР.

- “*кінець автомагістралі*” - вказується ілюстративно.

- “*дорога для автомобілів*” - дорога, на якій діють особливі умови дорожнього руху, передбачені відповідним розділом (вказується) ПДР (за винятком окремого пункту ПДР - на автомагістралях, крім спеціально обладнаних для цього місць, забороняється рух механічних транспортних засобів, швидкість яких за технічною характеристикою або їхнім станом менше 40 км/год, а також перегін та випасання тварин у смузі відведення дороги.).

- “*кінець дороги для автомобілів*” - вказується ілюстративно.

- “*дорога з одностороннім рухом*” - дорога або відокремлена проїзна частина, по якій рух транспортних засобів за всією шириною здійснюється лише в одному напрямку.

- “*кінець дороги з одностороннім рухом*” - вказується ілюстративно.

- *“виїзд на дорогу з одностороннім рухом”* - показують напрямок руху на перехрещуванні дорозі, якщо на ній організовано односторонній рух. Рух транспортних засобів по цій дорозі або проїзній частині дозволяється лише у напрямку, показаному стрілкою.

- *“дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів”* - дорога, на якій рух транспортних засобів здійснюється за встановленим маршрутом по спеціально відведеній смузі назустріч загальному потоку транспортних засобів.

- *“кінець дороги із смугою для руху маршрутних транспортних засобів”, “виїзд на дорогу із смугою для руху маршрутних транспортних засобів”* - вказується ілюстративно.

- *“смуга для руху маршрутних транспортних засобів”* - смуга призначена лише для транспортних засобів, що рухаються за встановленими маршрутами попутно із загальним потоком транспортних засобів.

Дія знака поширюється на смугу руху, над якою він встановлений. Дія знака, що встановлений праворуч від дороги, поширюється на праву смугу руху.

- *“кінець смуги для руху маршрутних транспортних засобів”* - вказується ілюстративно.

- *“дорога з реверсивним рухом”* - початок ділянки дороги, на якій по одній або кількох смугах напрямок руху може змінюватися на протилежний.

- *“кінець дороги з реверсивним рухом”, “виїзд на дорогу з реверсивним рухом”* - вказується ілюстративно.

- *“напрямки руху по смугах”* - показує кількість смуг на перехресті і дозволені напрямки руху по кожній з них.

- *“напрямок руху по смугах”* - вказується ілюстративно.

- *“напрямок руху по смузі”* - показує дозволений напрямок руху по смузі. Даний знак із стрілкою, що зображує поворот ліворуч іншим чином, ніж це передбачено ПДР України, означає, що на даному перехресті поворот ліворуч або розворот здійснюється з виїздом за межі перехрестя направо і об'їздом клумби (розділювального острівця) у напрямку, показаному стрілкою.

- *“використання смуги руху”* - інформує водіїв про використання смуги для руху тільки певних видів транспортних засобів у зазначених напрямках.

Якщо на знакові зображено знак, який забороняє або дозволяє рух будь-яким транспортним засобам, рух цих транспортних засобів по ній відповідно забороняється або дозволяється.

- *“початок додаткової смуги руху”* - початок додаткової смуги руху на підйомі або смуги гальмування.

Якщо на знакові, встановленому перед додатковою смугою, зображено знак *“обмеження мінімальної швидкості”*, водій транспортного засобу, який не може продовжувати рух по основній смузі із зазначеною або більшою швидкістю, повинен перестроїтися на додаткову смугу руху.

Останній із названих знаків позначає початок додаткової смуги зліва або початок смуги гальмування перед перехрестям для повороту ліворуч або розвороту.

- *“кінець додаткової смуги руху”* - знак показує на кінець додаткової смуги або смуги розгону, або ж на кінець смуги, призначеної для руху в даному напрямку.

- *“прилягання смуги для розгону транспортних засобів”* - місце, де смуга для розгону прилягає до основної смуги руху на одному рівні з правого боку.
 - *“прилягання додаткової смуги руху з правого боку”* - інформує про те, що додаткова смуга руху прилягає до основної смуги руху на дорозі з правого боку.
 - *“зміна напрямку руху на дорозі з розділювальною смугою”* - показує напрямок об'їзду закритої для руху ділянки проїзної частини на дорозі з розділювальною смугою або напрямок руху для повернення на проїзну частину праворуч.
 - *“смуга руху для аварійної зупинки”* - інформує водія про розташування смуги, спеціально підготовленої для аварійної зупинки транспортних засобів у разі відмови гальмової системи.
 - *“місце для розвороту”* - позначає місце для розвороту транспортних засобів. Поворот ліворуч забороняється.
 - *“зона для розвороту”* - позначає зону за довжиною для розвороту транспортних засобів. Поворот ліворуч забороняється.
 - *“напрямок руху для вантажних автомобілів”* - показує рекомендований напрямок руху для вантажних автомобілів і самохідних машин.
 - *“тупик”* - дорога, що не має наскрізного проїзду.
 - *“рекомендована швидкість”* - зона дії знака поширюється до найближчого перехрестя.
 - *“житлова зона”* - інформує про в'їзд на територію, де діють особливі умови дорожнього руху, передбачені ПДР України.
 - *“кінець житлової зони”* - вказується ілюстративно.
 - *“пішохідна зона”* - інформує про особливості і умови дорожнього руху, передбачені ПДР України.
 - *“кінець пішохідної зони”* - вказується ілюстративно.
 - *“пішохідний перехід”* - відповідні знаки (вказується ілюстративно) встановлюються праворуч від дороги на ближній межі переходу, та ліворуч від дороги на дальній межі переходу.
 - *“підземний пішохідний перехід”, “надземний пішохідний перехід”* - вказуються ілюстративно.
 - *“місце для стоянки”* - застосовується для позначення місць та майданчиків для стоянки транспортних засобів. Знак з літерою “Р” та символом даху застосовується для критих стоянок. Знак з літерою “Р” та символом автобуса застосовується для критих стоянок з можливістю пересадки на маршрутні транспортні засоби.
 - *“зона стоянки”* - визначає зону, де дозволена стоянка, за умов, що зазначаються на знакові або додаткових табличках під ним.
 - *“кінець зони стоянки”* - вказується ілюстративно.
 - *“пункт зупинки автобуса”* - знак позначає початок посадкового майданчика автобуса. За межами населених пунктів знак може бути встановлений на павільйоні з боку прибуття маршрутних транспортних засобів.
- У нижній частині знака може бути нанесено зображення таблички із зазначенням протяжності посадкового майданчика.
- *“кінець пункту зупинки автобуса”* - знак може встановлюватися в кінці посадкового майданчика пункту зупинки автобуса.

- *“пункт зупинки трамвая”* - знак позначає початок посадкового майданчика трамвая.

У нижній частині знака може бути нанесено зображення таблички із зазначенням протяжності посадкового майданчика.

- *“кінець пункту зупинки трамвая”* - знак може встановлюватися в кінці посадкового майданчика пункту зупинки трамвая.

- *“пункт зупинки тролейбуса”* - знак позначає початок посадкового майданчика тролейбуса. За межами населених пунктів знак може бути встановлений на павільйоні з боку прибуття маршрутних транспортних засобів.

У нижній частині знака може бути нанесено зображення таблички із зазначенням протяжності посадкового майданчика.

- *“кінець пункту зупинки тролейбуса”* - знак може встановлюватися в кінці посадкового майданчика пункту зупинки тролейбуса.

- *“місце зупинки таксі”* – вказується ілюстративно.

- *“початок населеного пункту”* - найменування і початок забудови населеного пункту, в якому діють вимоги ПДР України, що визначають порядок руху в населених пунктах.

- *“кінець населеного пункту”* - місце, з якого на даній дорозі втрачають чинність вимоги ПДР України, що визначають порядок руху в населених пунктах.

Вказані вище обидва знаки установлюються на фактичній межі забудови, яка прилягає до дороги.

- *“початок населеного пункту”* - найменування і початок забудови населеного пункту, в якому на даній дорозі не діють вимоги ПДР України, що визначають порядок руху в населених пунктах.

- *“кінець населеного пункту”* - кінець населеного пункту, позначеного попереднім знаком.

- *“показчик загальних обмежень швидкості”* - інформує про загальні обмеження швидкості на території України.

- *“можливість використання дороги”* - інформує про можливість руху по гірській дорозі, зокрема у разі переїзду через перевал, назва якого зазначається у верхній частині знака. Таблички 1, 2 і 3 — змінні. Табличка 1 червоного кольору з написом “Закрито” забороняє рух, зеленого з написом “Відкрито” — дозволяє. Таблички 2 і 3 білого кольору з написами і позначеннями на них — чорного. У разі коли проїзд відкрито, на табличках 2 і 3 вказівки відсутні, проїзд закрито — на табличці 3 зазначається населений пункт, до якого дорога відкрита, а на табличці 2 робиться напис “Відкрито до....”.

- *“попередній показчик напрямків”* - напрямок руху до зазначених на знакові населених пунктів та інших об'єктів. На знаках може бути нанесено зображення інших знаків (вказується приклад), символи аеропорту, спортивні та інші піктограми тощо. У нижній частині знака зазначається відстань від місця встановлення знака до перехрестя або початку смуги гальмування.

Знак використовується також для того, щоб показати на об'їзд ділянок доріг, на яких встановлено один із заборонних знаків (вказуються).

- *“попередній показчик напрямку”* – вказується ілюстративно.

- *“показчик напрямку”* - інформує про напрямок руху до зазначених на ньому пунктів та визначених місць.
- *“показчик напрямків”* - інформує про напрямки руху до зазначених на ньому пунктів.

На останніх двох знаках може бути зазначено відстані до позначених на них об'єктів (км), нанесено зображення знаків (вказуються), символи аеропорту, спортивні та інші піктограми.

- *“схема руху”* - маршрут руху на перехресті в разі заборони окремих маневрів або дозволені напрямки руху на складному перехресті.

- *“схема об'їзду”* - маршрут об'їзду ділянки дороги, яка тимчасово закрита для руху.

- *“напрямок об'їзду”* - напрямок об'їзду ділянки дороги, яка тимчасово закрита для руху.

- *“назва об'єкта”* - назва об'єкта іншого, ніж населений пункт (вулиця, річка, озеро, перевал, визначне місце та ін.).

- *“показчик відстаней”* - відстань до населених пунктів (км), розташованих на маршруті.

- *“кілометровий знак”* - відстань від початку дороги (км).

- *“номер маршруту”* - номер, наданий дорозі (маршруту); номер і напрямок дороги (маршруту).

- *“місце зупинки”* - місце зупинки транспортних засобів під час дії заборонного сигналу світлофора (регулювальника) чи перед залізничними переїздами, рух через які регулюється світлофорами.

- *“початок щільної забудови”* - застосовується виключно в межах населених пунктів, початок яких позначено відповідним знаком (вказується), — після такого знака та на межі початку щільної забудови безпосередньо поблизу проїзної частини (за умови наявності такої забудови). Означає обмеження максимальної дозволеної швидкості до 60 км/год.

- *“кінець щільної забудови”* - застосовується виключно в межах населених пунктів, початок яких позначено відповідним знаком (вказується), — після такого знака та на межі закінчення щільної забудови безпосередньо поблизу проїзної частини (за умови подальшої відсутності такої забудови). Означає скасування обмеження максимальної дозволеної швидкості в межах 60 км/год та перехід до стандартного швидкісного режиму дороги, на якому його встановлено.

- *“зміна схеми руху”* - позначає, що за цим знаком тимчасово або постійно змінено схему руху та (або) встановлено нові дорожні знаки. Застосовується протягом не менш як трьох місяців у випадку зміни руху на постійній основі. Застосовується протягом необхідного проміжку часу у випадку зміни руху на тимчасовій основі та встановлюється не менш як за 100 м до першого тимчасового знака.

- *“аеропорт”, “залізничний вокзал чи пункт зупинки поїздів”, “автовокзал чи автостанція”, “культова споруда”, “промислова зона”* – вказуються ілюстративно

- *“фото-, відеофіксування порушень Правил дорожнього руху”* - інформує про можливість здійснення контролю за порушеннями Правил дорожнього руху за допомогою спеціальних технічних та (або) технічних засобів.

2.2.6 Знаки сервісу

До знаків сервісу, як правило відносимо такі дорожні знаки: “Пункт першої медичної допомоги”, “Лікарня”, “Телефон для виклику аварійної служби”, “Вогнегасник”, “Пункт технічного обслуговування”, “Пункт миття автомобілів”, “Автозаправні станції”, (слід розрізняти знаки, що позначають тільки газові заправні станції та спільні автозаправні станції.), “Телефон”, “Пункт довідкової служби” та ін.. – вказуються ілюстративно.

2.2.7 Таблички до дорожніх знаків

Таблички до дорожніх знаків несуть інформативного, роз’яснювального змісту інформацію і розміщуються поруч із основним дорожнім знаком – вказуються ілюстративно.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Тема 3. Дорожня розмітка в Україні

3.1 Горизонтальна дорожня розмітка

3.2 Вертикальна дорожня розмітка

Основу дорожньої розмітки складає горизонтальна та вертикальна дорожня розмітка.

Лінії горизонтальної розмітки мають білий колір. Синій колір має лінія, якщо нею позначаються майданчики для паркування, відведені на проїзній частині. Жовтий колір мають лінія, якщо нею позначаються межі смуги для руху маршрутних транспортних засобів. Червоно-білий колір мають лінії пішохідних переходів, велосипедних доріжок. Оранжевий колір мають лінії тимчасової розмітки.

Деякі види розмітки дублюють зображення знаків (вказується ілюстративно).

3.1 Горизонтальна дорожня розмітка

Горизонтальна розмітка має таке значення:

- *вузька суцільна лінія* — поділяє транспортні потоки протилежних напрямків і позначає межі смуг руху на дорогах; позначає межі проїзної частини, на які в'їзд заборонено; позначає межі місць стоянки транспортних засобів, майданчиків для паркування і край проїзної частини доріг, не віднесених за умовами руху до автомагістралей;

- *широка суцільна лінія* — позначає край проїзної частини на автомагістралях або межі смуги для руху маршрутних транспортних засобів. У місцях, де на смугу маршрутних транспортних засобів дозволено заїзд іншим транспортним засобом, ця лінія може бути переривчастою;

- *подвійна широка суцільна лінія* — поділяє транспортні потоки протилежних напрямків на дорогах, які мають чотири і більше смуг руху;

- *широка суцільна лінія жовтого кольору* — позначає місця, де заборонено зупинку та стоянку транспортних засобів. Застосовується самостійно або в поєднанні із знаком “Зупинку заборонено” і наноситься біля краю проїзної частини або по верху бордюру;

- *довга вузька переривчаста лінія* — поділяє транспортні потоки протилежних напрямків на дорогах, які мають дві або три смуги; позначає межі смуг руху за наявності двох і більше смуг, призначених для руху в одному напрямку;

- *лінія наближення* — (переривчаста лінія, в якій довжина штрихів утричі перевищує проміжки між ними) — попереджає про наближення до розмітки “вузька суцільна лінія” або комбінації “коротка вузька переривчаста лінія” та “широка суцільна лінія”, яка поділяє транспортні потоки протилежних або попутних напрямків;

- *переривчаста лінія з короткими штрихами і рівними їм проміжками* — позначає смуги руху в межах перехрестя;

- *широка переривчаста лінія* — позначає межу між перехідно-швидкісною смугою і основною смугою проїзної частини (на перехрестях, перехрещеннях доріг на різних рівнях, у зоні автобусних зупинок тощо);

- *стоп-лінія* — позначає місце, де водій повинен зупинитися за наявності дорожнього знака (вказується ілюстративно) або при сигналі світлофора чи регулювальника, що забороняє рух;

Інші схожі лінії або їх комбінації (вказується ілюстративно) позначають межі смуг руху, на яких здійснюється реверсивне регулювання; поділяють транспортні потоки протилежних напрямків (при вимкнених реверсивних світлофорах) на дорогах, де здійснюється реверсивне регулювання; позначають місця, де заборонено стоянку (застосовуються самостійно або разом із деякими дорожніми знаками), вказується ілюстративно, і наноситься біля краю проїзної частини або по верху бордюру; поділяють транспортні потоки протилежних або попутних напрямків на ділянках доріг, де перестроювання дозволено лише з однієї смуги; позначають місця, призначені для розвороту, в'їзду і виїзду з майданчиків для стоянки тощо, де рух дозволено лише в один бік; місця, де водій повинен у разі потреби зупинитися і дати дорогу транспортним засобам, що рухаються по перехрещуваній дорозі; нерегульовані та регульовані пішохідні переходи, велосипедні доріжки, смуги для руху та зупинки маршрутних транспортних засобів; вказують дозволені напрямки руху; позначають напрямні островці та островці безпеки; попереджають про небезпеку; вказують номер дороги та ін.

Всі складові дорожньої горизонтальної розмітки вказуються ілюстративно.

Смуги вертикальної розмітки можуть мати чорно-білий колір, червоно-білий колір та жовтий колір.

3.2 Вертикальна дорожня розмітка

Вертикальна розмітка позначає: торцеві частини штучних споруд (парапетів, опор освітлення, шляхопроводів та ін.); нижній край штучної споруди; вертикальні поверхні щитів, які встановлюють під дорожніми знаками (вказується ілюстративно), чи початкові або кінцеві елементи дорожніх огорожень, (нижній край смуг розмітки позначає бік, з якого необхідно об'їжджати перешкоду); напрямні стовпчики; бокові поверхні огорожень доріг на заокругленнях малого радіуса, крутих спусках, інших небезпечних ділянках; бордюри напрямного островця та островця безпеки; бордюри в місцях, де заборонено стоянку транспортних засобів.

Дорожня розмітка повинна бути видимою учасникам дорожнього руху як у світлу, так і в темну пору доби на відстані, що забезпечує безпеку руху. На ділянках доріг, на яких є труднощі для видимості учасниками дорожнього руху дорожньої розмітки (сніг, бруд тощо) або дорожня розмітка не може бути відновленою, встановлюються відповідні за змістом дорожні знаки.

Тема 4. Особливості перевезення пасажирів та вантажів в Україні

4.1 Перевезення пасажирів

4.2 Перевезення вантажів

4.1 Перевезення пасажирів

Дозволяється перевозити пасажирів у транспортному засобі обладнаному місцями для сидіння в кількості, що передбачена технічною характеристикою так, щоб вони не заважали водієві керувати транспортним засобом і не обмежували оглядовість, відповідно до правил перевезення.

Водіям маршрутних транспортних засобів забороняється під час перевезення пасажирів розмовляти з ними, їсти, пити, палити, а також перевозити пасажирів і вантаж у кабіні, якщо вона відокремлена від салону.

Перевезення автобусом (мікроавтобусом) організованої групи дітей здійснюється за умови обов'язкового проведення інструктажу з дітьми та супровідниками щодо правил безпечної поведінки під час руху та дій у разі виникнення аварійно-небезпечних ситуацій чи скоєння дорожньо-транспортної пригоди. При цьому спереду і ззаду автобуса (мікроавтобуса) обов'язково встановлюється розпізнавальний знак "Діти".

Водій автобуса (мікроавтобуса), який здійснює перевезення організованих груп дітей, повинен мати стаж водія не менше 5 років і посвідчення водія категорії "D".

На транспортному засобі з розпізнавальним знаком "Діти" під час посадки (висадки) до (з) нього пасажирів повинні бути увімкнені пробліскові маячки оранжевого кольору та (або) аварійна світлова сигналізація.

Водію забороняється починати рух до повного зачинення дверей та відчиняти їх до зупинки транспортного засобу.

Перевезення пасажирів (до 8 чоловік, крім водія) у пристосованому для цього вантажному автомобілі дозволяється водіям, які мають стаж керування транспортним засобом більше трьох років і посвідчення водія категорії "C", а у разі перевезення понад зазначену кількість (включаючи пасажирів у кабіні) - категорій "C" і "D".

Вантажний автомобіль, що використовується для перевезення пасажирів, повинен бути обладнаний сидіннями, закріпленими в кузові на відстані не менш як 0,3 м від верхнього краю борту і 0,3-0,5 м від підлоги. Сидіння, що розташовані вздовж заднього або бокового борту, повинні мати міцні спинки.

Кількість пасажирів, які перевозяться в кузові вантажного автомобіля, не повинна перевищувати кількості обладнаних для сидіння місць.

Військовослужбовці строкової служби, які мають посвідчення водія транспортного засобу категорії "C", допускаються до перевезення пасажирів у кузові пристосованого для цього вантажного автомобіля згідно з кількістю обладнаних для сидіння місць після проходження спеціальної підготовки і стажування протягом 6 місяців.

Перед поїздкою водій вантажного автомобіля повинен проінструктувати пасажирів про їх обов'язки та правила посадки, висадки, розміщення і поведінки в кузові.

Починати рух можна, лише переконавшись, що створено умови для безпечного перевезення пасажирів.

Проїзд у кузові вантажного автомобіля, не обладнаного для перевезення пасажирів, дозволяється лише особам, які супроводжують вантаж або ідуть за ним, за умови, що вони забезпечені місцями для сидіння, розташованими згідно з вимогами вищевказаних правил і техніки безпеки. Кількість пасажирів у кузові та кабіні не повинна перевищувати 8 чоловік.

Забороняється перевозити:

а) пасажирів поза кабіною автомобіля (крім передбачених цими Правилами випадків перевезення пасажирів у кузові вантажного автомобіля з бортовою платформою або в кузові-фургоні, призначених для перевезення пасажирів), у кузові автомобіля-самоскида, трактора, інших самохідних машин, на вантажному причепі, напівпричепі, в причепі-дачі, в кузові вантажного мотоцикла;

б) дітей, зріст яких менше 145 см або тих, що не досягли 12-річного віку, - у транспортних засобах, обладнаних ременями безпеки, без використання спеціальних засобів, що дають змогу пристебнути дитину за допомогою ременів безпеки, передбачених конструкцією цього транспортного засобу; на передньому сидінні легкового автомобіля - без використання зазначених спеціальних засобів; на задньому сидінні мотоцикла та мопеда;

в) дітей до 16-річного віку в кузові будь-якого вантажного автомобіля;

г) організовані групи дітей у темну пору доби.

4.2 Перевезення вантажів

Маса вантажу, що перевозиться, і розподіл навантаження на осі не повинні перевищувати величин, визначених технічною характеристикою даного транспортного засобу.

Водій перед початком руху зобов'язаний перевірити надійність розташування і кріплення вантажу, а під час руху - контролювати це, щоб запобігти його падінню, волочінню, травмуванню супроводжуючих осіб чи створенню перешкод для руху.

Перевезення вантажу дозволяється за умови, що він:

а) не наражає на небезпеку учасників дорожнього руху;

б) не порушує стійкості транспортного засобу і не утруднює керування ним;

в) не обмежує водієві оглядовості;

г) не закриває зовнішніх світлових приладів, світлоповертачів, номерних і розпізнавальних знаків, а також не перешкоджає сприйманню сигналів, що подаються рукою;

г) не створює шуму, не піднімає пилу та не забруднює проїзну частину і навколишнє середовище.

Вантаж, що виступає за габарити транспортного засобу спереду або ззаду більш як на 1 м, а за шириною перевищує 0,4 м від зовнішнього краю переднього або заднього габаритного ліхтаря, повинен бути позначений відповідно до вимог ПДР в частині – розпізнавальних знаків.

За спеціальними правилами здійснюється дорожнє перевезення небезпечних вантажів, рух транспортних засобів та їх составів у разі, коли хоч один з їх габаритів перевищує за шириною 2,6 м, за висотою від поверхні дороги - 4 м (для контейнеровозів на встановлених Укравтодором і поліцією маршрутах - 4,35 м), за

довжиною - 22 м (для маршрутних транспортних засобів - 25 м), фактичну масу понад 38 т (на встановлених Укравтодором і поліцією маршрутах - до 40 т; для контейнеровозів - понад 44 т, на встановлених для них маршрутах - до 46 т), навантаження на одиночну вісь - 11 т (для автобусів, тролейбусів - 11,5 т), здвоєні осі - 16 т, строєні - 22 т (для контейнеровозів навантаження на одиночну вісь - 11 т, здвоєні осі - 18 т, строєні - 24 т) або якщо вантаж виступає за задній габарит транспортного засобу більш як на 2 м.

Осі слід вважати здвоєними або строєними, якщо відстань між ними (суміжними) не перевищує 2,5 м.

Транспортні засоби, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, повинні рухатися з увімкненим ближнім світлом фар, задніми габаритними ліхтарями та встановленими розпізнавальними знаками, відповідно до вимог ПДР в частині – розпізнавальних знаків, а великовагові та великогабаритні транспортні засоби - також з увімкненим проблісковим маячком (проблісковими маячками) оранжевого кольору.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Тема 5. Регулювання дорожнього руху

5.1 Загальні відомості про регулювання дорожнього руху

5.2 Сигнали світлофора

5.3 Сигнали регулювальника

5.1 Загальні відомості про регулювання дорожнього руху

Регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою дорожніх знаків, дорожньої розмітки, дорожнього обладнання, світлофорів, а також регулювальниками.

Дорожні знаки мають перевагу перед дорожньою розміткою і можуть бути постійними, тимчасовими та із змінною інформацією.

Тимчасові дорожні знаки розміщуються на переносних пристроях, дорожньому обладнанні або закріплюються на щиті з фоном жовтого кольору і мають перевагу перед постійними дорожніми знаками.

Дорожні знаки застосовуються відповідно до вимог ПДР і повинні відповідати вимогам національного стандарту.

Дорожні знаки повинні розміщуватися таким чином, щоб їх було добре видно учасникам дорожнього руху як у світлу, так і в темну пору доби. При цьому дорожні знаки не повинні бути закриті повністю або частково від учасників дорожнього руху будь-якими перешкодами.

Дорожні знаки повинні бути видимими на відстані не менш як 100 м за напрямком руху та розміщеними не вище 6 м над рівнем проїзної частини.

Дорожні знаки встановлюються обабіч дороги на тому її боці, що відповідає напрямку руху. Для поліпшення сприйняття дорожніх знаків вони можуть бути розміщені над проїзною частиною. Якщо дорога має більше ніж одну смугу для руху в одному напрямку, установлений обабіч дороги відповідного напрямку дорожній знак дублюється на розділювальній смузі, над проїзною частиною або на протилежному боці дороги (у разі, коли для руху в зустрічному напрямку є не більше ніж дві смуги).

Дорожні знаки розміщуються таким чином, щоб інформацію, яку вони передають, могли сприймати саме ті учасники руху, для яких вона призначена.

Сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків і є обов'язковими для виконання.

Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають перевагу перед дорожніми знаками пріоритету. Водії та пішоходи повинні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки.

Дорожнє обладнання застосовується як допоміжний засіб регулювання дорожнього руху. До нього належать:

а) огороження і світлове сигнальне обладнання в місцях будівництва, реконструкції та ремонту доріг;

б) попереджувальні світлові круглі тумби, що встановлюються на розділювальних смугах або острівцях безпеки;

в) напрямні стовпчики, що призначені для забезпечення видимості зовнішнього краю узбіч і небезпечних перешкод в умовах недостатньої видимості. Позначаються

вертикальною розміткою і повинні бути обладнані світлоповертачами: праворуч - червоного кольору, ліворуч – білого;

г) опуклі дзеркала для розширення оглядовості водіям транспортних засобів, які проїжджають перехрестя чи інше небезпечне місце з недостатньою оглядовістю;

г) дорожні огородження на мостах, шляхопроводах, естакадах, настигах та інших небезпечних ділянках доріг;

д) пішохідні огороження в небезпечних для переходу проїзної частини місцях;

е) вставки розмічувальні дорожні для поліпшення зорового орієнтування водіїв на проїзній частині;

є) пристрої примусового зниження швидкості транспортних засобів;

ж) шумові смуги для підвищення уваги учасників дорожнього руху на небезпечних ділянках доріг.

5.2 Сигнали світлофора

Світлофори (вказується ілюстративно) призначені для регулювання руху транспортних засобів і пішоходів, мають світлові сигнали зеленого, жовтого, червоного і біло-місячного кольорів, які розташовані вертикально чи горизонтально. Сигнали світлофора можуть бути з нанесеною суцільною чи контурною стрілкою (стрілками), із силуетом пішохода, Х-подібні.

На рівні червоного сигналу світлофора із вертикальним розташуванням сигналів може встановлюватися табличка білого кольору із нанесеною на ній стрілкою зеленого кольору.

У світлофорах з вертикальним розташуванням сигналів сигнал червоного кольору - зверху, зеленого - знизу, а з горизонтальним: червоного - ліворуч, зеленого – праворуч.

Світлофори з вертикальним розташуванням сигналів можуть мати одну або дві додаткові секції з сигналами у вигляді зеленої стрілки (стрілок), що розташовуються на рівні сигналу зеленого кольору.

Сигнали світлофора мають такі значення:

а) зелений дозволяє рух;

б) зелений у вигляді стрілки (стрілок) на чорному фоні дозволяє рух у зазначеному напрямку (напрямах). Таке саме значення має сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій секції світлофора.

Сигнал у вигляді стрілки, що дозволяє поворот ліворуч, дозволяє й розворот, якщо він не заборонений дорожніми знаками.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції, увімкнений разом із зеленим сигналом світлофора, інформує водія про те, що він має перевагу в зазначеному напрямку (напрямах) руху перед транспортними засобами, що рухаються з інших напрямків;

в) зелений миготливий дозволяє рух, але інформує про те, що незабаром буде ввімкнено сигнал, який забороняє рух.

Для інформування водіїв про час (у секундах), що залишився до кінця горіння сигналу зеленого кольору, можуть застосовуватися цифрові табло;

г) чорна контурна стрілка (стрілки), нанесена на основний зелений сигнал, інформує водіїв про наявність додаткової секції світлофора і вказує інші дозволені напрямки руху ніж сигнал додаткової секції;

г) жовтий забороняє рух і попереджає про наступну зміну сигналів;

д) жовтий миготливий сигнал або два жовтих миготливих сигнали дозволяють рух і інформують про наявність небезпечного нерегульованого перехрестя або пішохідного переходу;

е) червоний сигнал, у тому числі миготливий, або два червоних миготливих сигнали забороняють рух.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції разом з жовтим або червоним сигналом світлофора інформує водія про те, що рух дозволяється у вказаному напрямку за умови безперешкодного пропуску транспортних засобів, які рухаються з інших напрямків.

Стрілка зеленого кольору на табличці, встановленій на рівні червоного сигналу світлофора з вертикальним розташуванням сигналів, дозволяє рух у зазначеному напрямку при ввімкненому червоному сигналі світлофора з крайньої правої смуги руху (або крайньої лівої смуги руху на дорогах з одностороннім рухом) за умови надання переваги в русі іншим його учасникам, які рухаються з інших напрямків на сигнал світлофора, що дозволяє рух;

є) поєднання червоного і жовтого сигналів забороняє рух і інформує про наступне вмикання зеленого сигналу;

ж) чорні контурні стрілки на червоному і жовтому сигналах не змінюють значення цих сигналів та інформують про дозволені напрямки руху при зеленому сигналі;

з) вимкнений сигнал додаткової секції забороняє рух у напрямку, вказаному її стрілкою (стрілками).

Для регулювання руху транспортних засобів на вулицях, дорогах або по смугах проїзної частини, напрямок руху на яких може змінюватися на протилежний, застосовуються реверсивні світлофори з червоним Х-подібним сигналом і зеленим сигналом у вигляді стрілки, спрямованої вниз. Ці сигнали забороняють або дозволяють рух по смузі, над якою вони розташовані.

Основні сигнали реверсивного світлофора можуть бути доповнені жовтим сигналом у вигляді стрілки, нахиленої по діагоналі вниз праворуч, увімкнення якого забороняє рух по смузі, позначеній з обох боків відповідною (вказується ілюстративно) дорожньою розміткою і інформує про зміну сигналу реверсивного світлофора та необхідність перестроювання на смугу руху праворуч.

При вимкненні сигналів реверсивного світлофора, що розташований над смугою, позначеною з обох боків дорожньою розміткою (вказується ілюстративно), в'їзд на цю смугу заборонено.

Для регулювання руху трамваїв можуть застосовуватися світлофори з чотирма сигналами біло-місячного кольору, розташованими у вигляді літери "Т".

Рух дозволяється лише в разі увімкнення одночасно нижнього сигналу і одного або кількох верхніх, з яких лівий дозволяє рух ліворуч, середній - прямо, правий - праворуч. Якщо ввімкнено лише три верхні сигнали - рух заборонено.

У разі вимкнення чи несправності трамвайних світлофорів водії трамваїв повинні керуватися вимогами світлофорів із світловими сигналами червоного, жовтого і зеленого кольорів.

Для регулювання руху на залізничних переїздах використовуються світлофори з двома червоними сигналами або одним біло-місячним і двома червоними, які мають такі значення:

- а) миготливі червоні сигнали забороняють рух транспортних засобів через переїзд;
- б) миготливий біло-місячний сигнал показує, що сигналізація справна і не забороняє руху транспортних засобів.

На залізничних переїздах одночасно із заборонним сигналом світлофора може бути ввімкнено звуковий сигнал, який додатково інформує учасників дорожнього руху про заборону руху через переїзд.

Якщо сигнал світлофора має вигляд силуету пішохода, його дія поширюється лише на пішоходів, при цьому зелений сигнал дозволяє рух, червоний - забороняє. Для сліпих пішоходів може бути ввімкнено звуковий сигнал, який дозволяє рух пішоходів.

5.3 Сигнали регулювальника

Сигналами регулювальника є положення його корпусу, а також жести руками, в тому числі з жезлом або диском з червоним світлоповертачем, які мають такі значення:

а) *руки витягнуті в сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми:*

- з лівого і правого боків - дозволено рух трамвая прямо, нерейковим транспортним засобам - прямо і праворуч; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною та перед грудьми регулювальника;

- з боку грудей і спини - рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено;

б) *права рука витягнута вперед:*

- з лівого боку - дозволено рух трамвая ліворуч, нерейковим транспортним засобам - у всіх напрямках; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника;

- з боку грудей - усім транспортним засобам дозволено рух лише праворуч;

- з правого боку та спини - рух усіх транспортних засобів заборонено; пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника;

в) *рука піднята вгору:*

- рух усіх транспортних засобів і пішоходів заборонено в усіх напрямках.

Жезл використовується тільки працівниками підрозділів поліції та військової інспекції безпеки дорожнього руху. Для привертання уваги учасників дорожнього руху використовується сигнал, поданий свистком.

Регулювальник може подавати інші сигнали, зрозумілі водіям і пішоходам.

Вимога про зупинку транспортного засобу подається працівником поліції:

а) жезлом або рукою, що вказує на цей транспортний засіб;

б) за допомогою увімкненого пробліскowego маячка синього і червоного або лише червоного кольору та (або) спеціального звукового сигналу;

в) за допомогою гучномовного пристрою;

г) за допомогою спеціального табло, на якому зазначається вимога про зупинку транспортного засобу.

Водій повинен зупинити транспортний засіб у місці, на яке йому буде вказано, з дотриманням правил зупинки.

У разі подання світлофором (крім реверсивного) або регулювальником сигналу, що забороняє рух, водії повинні зупинитися перед дорожньою розміткою - "Стоп-лінія", дорожнім знаком "Місце зупинки", якщо їх немає - не ближче 10 м до найближчої рейки перед залізничним переїздом, перед світлофором, пішохідним переходом, а якщо і вони відсутні та в усіх інших випадках - перед перехрещуваною проїзною частиною, не створюючи перешкод для руху пішоходів.

Водіям, які в разі ввімкнення жовтого сигналу або підняття регулювальником руки вгору не можуть зупинити транспортний засіб у місці, передбаченому вище, не вдаючись до екстреного гальмування, дозволяється рухатися далі за умови забезпечення безпеки дорожнього руху.

Забороняється самовільно встановлювати, знімати, пошкоджувати чи закривати дорожні знаки, технічні засоби організації дорожнього руху (втручатись у їх роботу), розташовувати плакати, афіші, рекламні носії та встановлювати пристрої, які можуть бути прийняті за знаки та інші пристрої регулювання дорожнього руху або можуть погіршити їх видимість чи ефективність, осліпити учасників дорожнього руху, відволікти їхню увагу і поставити під загрозу безпеку дорожнього руху.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Тема 6. Особливості регулювання швидкісних характеристик та взаємного розташування транспортних засобів під час дорожнього руху

6.1 Швидкість руху

6.2 Дистанція, інтервал, зустрічний роз'їзд

6.3 Обгін

6.4 Зупинка і стоянка

6.1 Швидкість руху

Під час вибору в установлених межах безпечної швидкості руху водій повинен урахувати дорожню обстановку, а також особливості вантажу, що перевозиться, і стан транспортного засобу, щоб мати змогу постійно контролювати його рух та безпечно керувати ним.

У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості швидкість руху повинна бути такою, щоб водій мав змогу зупинити транспортний засіб у межах видимості дороги.

У разі виникнення небезпеки для руху або перешкоди, яку водій об'єктивно спроможний виявити, він повинен негайно вжити заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди.

У населених пунктах рух транспортних засобів дозволяється із швидкістю не більше 60 км/год.

У житлових і пішохідних зонах швидкість руху не повинна перевищувати 20 км/год.

Поза населеними пунктами на всіх дорогах та на дорогах, що проходять через населені пункти, позначені знаком “Початок населеного пункту” (синій фон), дозволяється рух із швидкістю:

а) автобусам (мікроавтобусам), що здійснюють перевезення організованих груп дітей, легковим автомобілям з причепом і мотоциклам - не більше 80 км/год.;

б) транспортним засобам, якими керують водії із стажем до 2 років, - не більше 70 км/год.;

в) вантажним автомобілям, що перевозять людей у кузові, та мопедам, - не більше 60 км/год.;

г) автобусам (за винятком мікроавтобусів) - не більше 90 км/год.;

г) іншим транспортним засобам: на автомобільній дорозі, що позначена дорожнім знаком “Автомостраль” - не більше 130 км/год., на автомобільній дорозі з окремими проїзними частинами, що відокремлені одна від одної розділювальною смугою - не більше 110 км/год., на інших автомобільних дорогах - не більше 90 км/год.

Під час буксирування швидкість не повинна перевищувати 50 км/год.

На ділянках доріг, де створені дорожні умови, що дають можливість рухатися з більш високою швидкістю, за погодженням з Поліцією рішенням власників доріг або органів, яким передано право на утримання таких доріг, дозволена швидкість руху може бути збільшена шляхом встановлення відповідних дорожніх знаків.

Водієві забороняється:

а) перевищувати максимальну швидкість, визначену технічною характеристикою даного транспортного засобу;

б) перевищувати максимальну швидкість, вищезазначену, на ділянці дороги, де встановлено дорожні знаки “Обмеження максимальної швидкості” та “Зона обмеження максимальної швидкості”, або на транспортному засобі, на якому встановлено відповідний обмежувальний стосовно швидкості розпізнавальний знак; перешкоджати іншим транспортним засобам, рухаючись без потреби з дуже малою швидкістю;

г) різко гальмувати (крім випадків, коли без цього неможливо запобігти дорожньо-транспортній пригоді).

Додаткові обмеження дозволеної швидкості руху можуть вводитися тимчасово і постійно.

При цьому разом із знаками обмеження швидкості руху обов’язково додатково встановлюються відповідні дорожні знаки, які попереджають про характер небезпеки та/або наближення до відповідного об’єкта.

У разі коли дорожні знаки обмеження швидкості руху встановлені з порушенням визначених ПДР вимог щодо їх введення чи з порушенням вимог національних стандартів або залишені після усунення обставин, за яких їх було встановлено, водій не може бути притягнений до відповідальності згідно із законодавством за перевищення встановлених обмежень швидкості руху.

Обмеження дозволеної швидкості руху (дорожні знаки на жовтому фоні) вводяться тимчасово виключно:

а) у місцях виконання дорожніх робіт;

б) у місцях проведення масових або спеціальних заходів;

в) у випадках, пов’язаних із стихійними (погодними) явищами.

Обмеження дозволеної швидкості руху вводяться постійно виключно:

а) на небезпечних ділянках доріг та вулиць (небезпечні повороти, ділянки з обмеженою видимістю, місця звуження дороги тощо);

б) у місцях розміщення наземних нерегульованих пішохідних переходів;

в) у місцях розташування стаціонарних постів Державтоінспекції;

г) на ділянках доріг (вулиць), прилеглих до території дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, дитячих оздоровчих таборів.

6.2 Дистанція, інтервал, зустрічний роз’їзд

Водій залежно від швидкості руху, дорожньої обстановки, особливостей вантажу, що перевозиться, і стану транспортного засобу повинен дотримувати безпечної дистанції та безпечного інтервалу.

На дорогах поза населеними пунктами водії транспортних засобів, швидкість яких не перевищує 40 км/год, повинні дотримувати такої дистанції, щоб транспортні засоби, які виконують обгін, мали змогу безперешкодно повернутися на раніше займану смугу руху. Ця вимога не діє, якщо водій тихохідного транспортного засобу подає попереджувальні сигнали про виконання обгону чи об’їзду.

Під час обгону, випередження, об'їзду перешкоди чи зустрічного роз'їзду необхідно дотримувати безпечного інтервалу, щоб не створювати небезпеки для дорожнього руху.

Якщо зустрічний роз'їзд утруднений, водій, на смузі руху якого є перешкода чи габарити транспортного засобу, яким він керує, заважають зустрічному руху, повинен дати дорогу. На ділянках доріг, позначених знаками "Крутий підйом" і "Крутий спуск", за наявності перешкоди дати дорогу повинен водій транспортного засобу, що рухається на спуск.

6.3 Обгін

Перед початком обгону водій повинен переконатися в тому, що:

- а) жоден з водіїв транспортних засобів, які рухаються за ним і яким може бути створено перешкоду, не розпочав обгону;
- б) водій транспортного засобу, який рухається попереду по тій самій смузі, не подав сигналу про намір повороту (перестроювання) ліворуч;
- в) смуга зустрічного руху, на яку він буде виїжджати, вільна від транспортних засобів на достатній для обгону відстані;
- г) після обгону зможе, не створюючи перешкоди транспортному засобу, якого він обганяє, повернутися на займану смугу.

Водієві транспортного засобу, якого обганяють, забороняється перешкоджати обгону шляхом підвищення швидкості руху або іншими діями.

Якщо на дорозі за межами населеного пункту дорожня обстановка не дозволяє зробити обгін тихохідного або великогабаритного транспортного засобу, його водій повинен рухатися якомога правіше, а у разі потреби - зупинитися на узбіччі і пропустити транспортні засоби, що рухаються за ним.

Водій транспортного засобу, який виконує обгін, може залишитися на смузі зустрічного руху, якщо після повернення на раніше займану смугу йому доведеться знову розпочати обгін, за умови, що він не створить небезпеки зустрічним транспортним засобам, а також не перешкоджатиме транспортним засобам, які рухаються за ним з більш високою швидкістю.

Обгін заборонено:

- а) на перехресті;
- б) на залізничних переїздах і ближче ніж за 100 м перед ними;
- в) ближче ніж за 50 м перед пішохідним переходом у населеному пункті і 100 м - поза населеним пунктом;
- г) у кінці підйому, на мостах, естакадах, шляхопроводах, крутих поворотах та інших ділянках доріг з обмеженою оглядовістю чи в умовах недостатньої видимості;
- г) транспортного засобу, який здійснює обгін або об'їзд;
- д) у тунелях;
- е) на дорогах, що мають дві і більше смуги для руху в одному напрямку;
- є) колони транспортних засобів, позаду якої рухається транспортний засіб з увімкненим проблісковим маячком (крім оранжевого).

6.4 Зупинка і стоянка

Зупинка і стоянка транспортних засобів на дорозі повинні здійснюватись у спеціально відведених місцях чи на узбіччі.

За відсутності спеціально відведених місць чи узбіччя або коли зупинка чи стоянка там неможливі, вони дозволяються біля правого краю проїзної частини (якомога правіше, щоб не перешкоджати іншим учасникам дорожнього руху).

У населених пунктах зупинка і стоянка транспортних засобів дозволяються на лівому боці дороги, що має по одній смузі для руху в кожному напрямку (без трамвайних колій посередині) і не розділена розміткою “вузька суцільна лінія” (вказується ілюстративно), а також на лівому боці дороги з одностороннім рухом.

Якщо дорога має бульвар або розділювальну смугу, зупинка і стоянка транспортних засобів біля них забороняються.

Транспортні засоби не дозволяється ставити на проїзній частині в два і більше ряди. Велосипеди, мопеди і мотоцикли без бокового причепа дозволяється ставити на проїзній частині не більше ніж у два ряди.

Ставити транспортні засоби під кутом до краю проїзної частини дозволяється в місцях, де це не буде перешкоджати руху інших транспортних засобів.

Біля тротуарів або інших місць із пішохідним рухом ставити транспортні засоби під кутом дозволяється лише передньою частиною, а на підйомах - тільки задньою частиною.

Стоянка всіх транспортних засобів у місцях, позначених дорожніми знаками “зона обмеженої стоянки”, “кінець зони обмеженої стоянки”, встановленими з табличкою “спосіб встановлення т.з. на стоянку”, дозволяється на проїзній частині вздовж тротуару, а встановленими з однією з вказаних табличок - легкових автомобілів і мотоциклів тільки так, як показано на табличці.

На спусках і підйомах, де спосіб поставлення не регламентується засобами регулювання руху, транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїзної частини так, щоб не створювати перешкод іншим учасникам дорожнього руху і виключити можливість для самовільного руху цих засобів.

На таких ділянках допускається ставити транспортний засіб уздовж краю проїзної частини, повернувши керовані колеса таким чином, щоб виключалась можливість самовільного руху транспортного засобу.

На трамвайній колії попутного напрямку, розташованій ліворуч на одному рівні з проїзною частиною для руху нерейкових транспортних засобів, дозволяється зупинка лише для виконання вимог цих Правил, а на розташованих біля правого краю проїзної частини - лише для посадки (висадки) пасажирів чи виконання вимог цих Правил.

У цих випадках не повинно створюватись перешкод для руху трамваїв.

Зупинка забороняється:

- а) на залізничних переїздах;
- б) на трамвайних коліях (крім випадків, обумовлених вище);
- в) на естакадах, мостах, шляхопроводах і під ними, а також у тунелях;
- г) на пішохідних переходах і ближче 10 м від них з обох боків, крім випадків надання переваги в русі;

г) на перехрестях та ближче 10 м від краю перехрещуваної проїзної частини за відсутності на них пішохідного переходу, за винятком зупинки для надання переваги в русі та зупинки проти бокового проїзду на Т-подібних перехрестях, де є суцільна лінія розмітки або розділювальна смуга;

д) у місцях, де відстань між суцільною лінією розмітки, розділювальною смугою чи протилежним краєм проїзної частини і транспортним засобом, що зупинився, менше 3 м;

е) ближче 30 м від посадкових майданчиків для зупинки маршрутних транспортних засобів, а коли їх немає - ближче 30 м від дорожнього знака такої зупинки з обох боків;

є) ближче 10 м від позначеного місця виконання дорожніх робіт і в зоні їх виконання, де це створить перешкоди технологічним транспортним засобам, що працюють;

ж) у місцях, де буде неможливим зустрічний роз'їзд або об'їзд транспортного засобу, що зупинився;

з) у місцях, де транспортний засіб закриває від інших водіїв сигнали світлофора або дорожні знаки;

и) ближче 10 м від виїздів з прилеглих територій і безпосередньо в місці виїзду.

Стоянка забороняється:

а) у місцях, де заборонена зупинка;

б) на тротуарах (крім місць, позначених відповідними дорожніми знаками, встановленими з табличками);

в) на тротуарах, за винятком легкових автомобілів та мотоциклів, які можуть бути поставлені на краю тротуарів, де для руху пішоходів залишається щонайменше 2 м;

г) ближче 50 м від залізничних переїздів;

г) поза населеними пунктами в зоні небезпечних поворотів і випуклих переломів поздовжнього профілю дороги з видимістю або оглядовістю менше 100 м хоча б в одному напрямку руху;

д) у місцях, де транспортний засіб, що стоїть, зробить неможливим рух інших транспортних засобів або створить перешкоду для руху пішоходів;

е) ближче 5 м від контейнерних майданчиків та/або контейнерів для збирання побутових відходів, місце розміщення або облаштування яких відповідає вимогам законодавства;

є) на газонах.

У темну пору доби і в умовах недостатньої видимості стоянка поза населеними пунктами дозволяється лише на майданчиках для стоянки або за межами дороги.

Водій не повинен залишати транспортний засіб, не вживши всіх заходів, щоб не допустити його самовільного руху, проникнення до нього і (або) незаконного заволодіння ним.

Забороняється відчиняти двері транспортного засобу, залишати їх відчиненими і виходити з транспортного засобу, якщо це загрожує безпеці і створює перешкоди іншим учасникам дорожнього руху.

У разі вимушеної зупинки в місці, де зупинку заборонено, водій повинен вжити всіх заходів, щоб прибрати транспортний засіб, а за неможливості це зробити - діяти згідно з вимогами ПДР України.

На проїзній частині забороняється встановлення предметів, що перешкоджають проїзду чи паркуванню транспортних засобів, за винятком випадків:

- оформлення дорожньо-транспортної пригоди;
- виконання дорожніх робіт або робіт, пов'язаних із зайняттям проїзної частини;
- обмеження або заборони руху транспортних засобів та пішоходів у випадках, передбачених законодавством.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Тема 7. Особливості дорожнього руху транспортних засобів через залізничні переїзди, по гірських дорогах і на крутих спусках та в процесі буксирування і експлуатації транспортних составів

7.1 Рух через залізничні переїзди

7.2 Рух по гірських дорогах і на крутих спусках

7.3 Буксирування та експлуатація транспортних составів

7.1 Рух через залізничні переїзди

Водії транспортних засобів можуть перетинати залізничні колії лише на залізничних переїздах.

Під'їжджаючи до переїзду, а також починаючи рух після зупинки перед ним, водій зобов'язаний керуватися вказівками і сигналами чергового по переїзду, положенням шлагбаума, світловою та звуковою сигналізацією, дорожніми знаками і дорожньою розміткою, а також переконатися в тому, що не наближається поїзд (локомотив, дрезина).

Для пропуску поїзда, що наближається, і в інших випадках, коли рух через залізничний переїзд заборонено, водій повинен зупинитися перед дорожньою розміткою - *“Стоп-лінією”*, дорожнім знаком *“Проїзд без зупинки заборонено”*, шлагбаумом чи світлофором так, щоб бачити сигнали, а якщо засоби організації дорожнього руху відсутні - не ближче 10 м до найближчої рейки.

Якщо перед переїздом немає дорожньої розмітки або дорожніх знаків, що визначають кількість смуг руху, рух т.з. через переїзд дозволяється лише в один ряд.

Рух через переїзд забороняється, якщо:

а) черговий по переїзду подає сигнал заборони руху - стоїть до водія грудьми або спиною з піднятим над головою жезлом (червоним ліхтарем чи прапорцем) або з витягнутими в сторони руками;

б) шлагбаум опущений або почав опускатися;

в) увімкнено заборонний сигнал світлофора чи звуковий сигнал незалежно від наявності та положення шлагбаума;

г) за переїздом утворився затор, який змусить водія зупинитися на переїзді;

г) до переїзду в межах видимості наближається поїзд (локомотив, дрезина).

Рух через переїзд сільськогосподарських, дорожніх, будівельних та інших машин і механізмів дозволяється тільки в транспортному стані.

Забороняється самовільно відкривати шлагбаум або об'їжджати його, а також об'їжджати транспортні засоби, які стоять перед переїздом, коли рух через нього заборонено.

У разі вимушеної зупинки транспортного засобу на переїзді водій зобов'язаний негайно висадити людей і вжити заходів для звільнення переїзду, а якщо це не вдається зробити, він повинен:

а) коли є можливість, послати двох чоловік уздовж колій в обидва боки від переїзду не менш як на 1000 м (якщо одного, то в бік ймовірної появи поїзда, а на одноколійних переїздах - у бік гіршої видимості залізничної колії), пояснивши їм правила подавання сигналу зупинки машиністу поїзда (локомотива, дрезини), що наближається;

б) залишатися біля транспортного засобу і, подаючи сигнали загальної тривоги, вживати всіх заходів для звільнення переїзду;

в) у разі появи поїзда бігти йому назустріч, подаючи сигнал зупинки.

Сигналом зупинки поїзда (локомотива, дрезини) є круговий рух руки (у світлу пору - із шматком яскравої тканини або будь-яким добре помітним предметом, у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості - з факелом або ліхтарем). Сигналом загальної тривоги є серії звукових сигналів транспортного засобу, що складаються з одного довгого і трьох коротких сигналів.

Стадо тварин дозволяється переганяти через переїзд тільки за достатньої кількості погоничів, але не менше трьох. Переводити поодиноких тварин (не більше двох на одного погонича) необхідно лише за вуздечку, повід.

7.2 Рух по гірських дорогах і на крутих спусках

Вимоги цього розділу стосуються ділянок доріг, що позначені відповідними знаками (вказуються ілюстративно).

На гірських дорогах і крутих спусках, де зустрічний роз'їзд утруднено, водій транспортного засобу, що рухається на спуск, повинен дати дорогу транспортним засобам, що рухаються вгору.

На гірських дорогах і крутих спусках водій вантажного автомобіля, дозволена максимальна маса якого перевищує 3,5 т, трактора та автобуса повинен:

а) користуватися спеціальними гірськими гальмами, якщо вони встановлені на транспортному засобі заводом-виробником;

б) під час зупинки або стоянки на підйомах і спусках користуватися противідкотними упорами.

На гірських дорогах заборонено:

а) рухатися з непрацюючим двигуном та вимкненими зчепленням або передачею;

б) буксирування на гнучкому зчепленні;

в) будь-яке буксирування під час ожеледиці.

7.3 Буксирування та експлуатація транспортних составів

Буксирування повинно виконуватися механічним транспортним засобом без причепа і з технічно справними зчіпними пристроями як у буксированого транспортного засобу, так і у транспортного засобу, що буксирує.

Запускання двигуна із застосуванням жорсткого або гнучкого зчеплення повинно виконуватися згідно з вимогами цього розділу.

Дозволяється буксирування одного механічного транспортного засобу лише з одним причепом.

Буксирування транспортних засобів здійснюється:

а) із застосуванням жорсткого або гнучкого зчеплення;

б) із частковим навантаженням буксированого транспортного засобу на платформу або на спеціальне опорне пристосування.

Жорстке зчеплення повинно забезпечувати відстань між транспортними засобами не більш як 4 м, гнучке - в межах 4 - 6 м. Гнучке зчеплення через кожний метр позначається сигнальними щитками або прапорцями згідно з вимогами ПДР (за

винятком використання гнучкого зчеплення з покриттям із світлоповертального матеріалу).

У разі буксирування механічного транспортного засобу на гнучкому зчепленні в буксированому транспортному засобі повинні діяти і бути справними робоча гальмова система і рульове керування, а на жорсткому зчепленні - рульове керування.

Буксирування механічного транспортного засобу на жорсткому або гнучкому зчепленні повинно здійснюватися лише за умови, що за кермом буксированого транспортного засобу перебуває водій (крім випадків, коли конструкція жорсткого зчеплення забезпечує буксированому транспортному засобу повторення траєкторії руху транспортного засобу, що буксирує, незалежно від величини поворотів).

Буксирування немеханічного транспортного засобу повинно здійснюватися лише на жорсткому зчепленні за умови, що його конструкція забезпечує буксированому транспортному засобу повторення траєкторії руху транспортного засобу, що буксирує, незалежно від величини поворотів.

Механічний транспортний засіб з рульовим керуванням, що не діє, повинен буксируватися відповідно до вимог підпункту "б" вищенаведеного пункту.

Перед початком буксирування водії механічних транспортних засобів повинні узгодити порядок подачі сигналів, зокрема для зупинки транспортних засобів.

Під час буксирування на жорсткому або гнучкому зчепленні забороняється перевозити пасажирів у буксированому транспортному засобі (крім легкового автомобіля) та кузові вантажного автомобіля, що буксирує, а в разі буксирування способом часткового навантаження цього засобу на платформу або спеціальне опорне пристосування - в усіх транспортних засобах (крім кабіни транспортного засобу, що буксирує).

Буксирування забороняється:

а) якщо фактична маса буксированого транспортного засобу з несправною гальмовою системою (або за її відсутності) перевищує половину фактичної маси транспортного засобу, що буксирує;

б) на гнучкому зчепленні під час ожеледиці;

в) якщо загальна довжина зчеплених транспортних засобів перевищує 22 м (маршрутних транспортних засобів - 30 м);

г) мотоциклами без бокового причепа, а також таких мотоциклів, мопедів чи велосипедів;

г) більше одного транспортного засобу (за винятком випадків, коли порядок буксирування двох і більше транспортних засобів погоджено з Поліцією або транспортним засобом з причепом;

д) автобусами.

Експлуатація составів транспортних засобів у складі автомобіля, трактора або іншого тягача і причепа дозволяється лише за умови відповідності причепа тягачу та виконання вимог щодо їх експлуатації, а состава транспортних засобів у складі автобуса і причепа - також за наявності причіпного пристрою, встановленого заводом-виробником.

Тема 8. Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання

8.1 Загальні відомості

8.2 Вимоги до технічного стану окремих систем, механізмів і елементів конструкції

8.1 Загальні відомості

Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання повинні відповідати вимогам стандартів, що стосуються безпеки дорожнього руху та охорони навколишнього середовища, а також правил технічної експлуатації, інструкцій підприємств-виробників та іншої нормативно-технічної документації.

Забороняється експлуатація тролейбусів і трамваїв за наявності будь-якої несправності, зазначеної в правилах технічної експлуатації цих транспортних засобів.

Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством:

- а) у разі їх виготовлення або переобладнання з порушенням вимог стандартів, правил і нормативів, що стосуються безпеки дорожнього руху;
- б) якщо вони не пройшли обов'язковий технічний контроль (для транспортних засобів, що підлягають такому контролю);
- в) якщо номерні знаки не відповідають вимогам відповідних стандартів;
- г) у разі обладнання без дозволу Поліції спеціальними звуковими та світловими сигналами.

8.2 Вимоги до технічного стану окремих систем, механізмів і елементів конструкції

Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством за наявності таких технічних несправностей і невідповідностей таким вимогам:

Гальмівна система:

- а) змінено конструкцію гальмових систем, застосовано гальмову рідину, вузли або окремі деталі, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника;
- б) під час дорожніх випробувань робочої гальмової системи перевищуються такі значення:

Тип транспортного засобу	Гальмівний шлях, ≤ м,
Легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажів	14,7
Автобуси	18,3
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою ≤ 12 т	18,3
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою понад 12 т	19,5
Автопоїзди, тягачами яких є легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажу	16,6
Автопоїзди, тягачами яких є вантажні автомобілі	19,5
Двоколійні мотоцикли і мопеди	7,5
Мотоцикли з причепом	8,2

Нормативне значення гальмівного шляху для транспортних засобів випуску до 1988 року допускається перевищувати не більше ніж на 10 відсотків значення, поданого в таблиці.

Примітки: 1. Випробування робочої гальмової системи проводиться на горизонтальній ділянці дороги з рівним, сухим, чистим цементно- або асфальтобетонним покриттям при швидкості транспортного засобу на початок гальмування: 40 км/год - для автомобілів, автобусів і автопоїздів; 30 км/год - для мотоциклів, мопедів за методом одноразового впливу на органи керування гальмовою системою. Результати випробування вважаються незадовільними, якщо під час гальмування транспортний засіб розвертається на кут більше 8 градусів або займає смугу руху більше ніж 3,5 м. 2. Гальмівний шлях вимірюється з моменту натискання на гальмову педаль (рукоятку) до повної зупинки транспортного засобу;

в) порушено герметичність гідравлічного гальмівного приводу;

г) порушено герметичність пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу, що спричиняє зменшення тиску повітря при непрацюючому двигуні більш як на 0,05 МПа (0,5 кгс/кв.см) за 15 хв у разі приведення в дію органів керування гальмовою системою;

г) не працює манометр пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу;

д) стоянкова гальмова система при відключеному від трансмісії двигуні не забезпечує нерухомий стан:

- транспортних засобів з повним навантаженням - на уклоні не менше ніж 16 %;
- легкових автомобілів, їхніх модифікацій для перевезення вантажів, а також автобусів у спорядженому стані - на уклоні не менше ніж 23 %;
- вантажних автомобілів і автопоїздів у спорядженому стані - на уклоні не менше ніж 31 %;

е) не замикається важіль (рукоятка) стоянкової гальмової системи в робочому положенні.

Рульове керування:

а) сумарний люфт у рульовому керуванні перевищує такі граничні значення:

Тип транспортного засобу	Граничне значення сумарного люфту, град., ≤
Легкові та вантажні авт-лі з дозволеною максимал. масою до 3,5 т	10
Автобуси з дозволеною максимальною масою до 5 т	10
Автобуси з дозволеною максимальною масою понад 5 т	20
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою > 3, 5 т	20
Автомобілі і автобуси, зняті з виробництва	25

б) є не передбачені конструкцією відчутні взаємні переміщення деталей і вузлів рульового керування або переміщення їх відносно кузова (шасі, кабіни, рами) транспортного засобу; нарізні з'єднання не затягнуті або надійно не зафіксовані;

в) зіпсований або відсутній передбачений конструкцією підсилювач рульового керування або рульовий демпфер (на мотоциклах);

г) у рульовому керуванні встановлено деталі із слідами залишкової деформації та іншими дефектами, а також застосовано деталі і робочі рідини, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника.

Зовнішні світлові прилади:

а) кількість, тип, колір, розміщення і режим роботи зовнішніх світлових приладів не відповідають вимогам конструкції транспортного засобу;

б) порушено регулювання фар;

в) не горить лампа лівої фари в режимі ближнього світла;

г) на світлових приладах немає розсіювачів або використовуються розсіювачі і лампи, що не відповідають типу даного світлового приладу;

г) на розсіювачах світлових приладів нанесено тонування або покриття, що зменшує їх прозорість чи світлопропускання.

Примітки: 1. Мотоцикли (мопеди) можуть бути додатково обладнані однією протитуманною форою, інші механічні транспортні засоби - двома. Протитуманні фари повинні розміщуватися на висоті не менше 250 мм від поверхні дороги (але не вище фар ближнього світла) симетрично до поздовжньої осі транспортного засобу і не далі 400 мм від зовнішнього габариту за шириною. 2. Дозволяється встановлювати на транспортних засобах один або два задні протитуманні ліхтарі червоного кольору на висоті 400-1200 мм і не ближче 100 мм до ліхтарів сигналу гальмування. 3. Увімкнення протитуманних фар, задніх протитуманних ліхтарів повинно здійснюватися одночасно з увімкненням габаритних вогнів і освітленням номерного знака (ближнім або дальнім світлом фар). 4. На легковому автомобілі і автобусі дозволяється встановлювати один або два додаткові немиготливі сигнали гальмування червоного кольору на висоті 1150-1400 мм від поверхні дороги;

Склоочисники і склообмивачі вітрового скла:

а) не працюють склоочисники;

б) не працюють передбачені конструкцією транспортного засобу склообмивачі;

Колеса і шини:

а) шини легкових автомобілів та вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою до 3,5 т мають залишкову висоту малюнка протектора менше 1,6 мм, вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т - 1,0 мм, автобусів - 2,0 мм, мотоциклів і мопедів - 0,8 мм.

Для причепів встановлюються норми залишкової висоти малюнка протектора шин, аналогічні нормам для шин автомобілів-тягачів;

б) шини мають місцеві пошкодження (порізи, розриви тощо), що оголюють корд, а також розшарування каркаса, відшарування протектора і боковини;

в) шини за розміром або допустимим навантаженням не відповідають моделі транспортного засобу;

г) на одну вісь транспортного засобу встановлено діагональні шини разом з радіальними, ошиповані і неошиповані, морозостійкі і неморозостійкі, шини різних розмірів чи конструкцій, а також шини різних моделей з різними малюнками протектора для легкових автомобілів, різними типами малюнків протектора - для вантажних автомобілів;

г) на передню вісь транспортного засобу встановлено радіальні шини, а на іншу (інші) - діагональні;

д) на передній осі автобуса, який виконує міжміські перевезення, встановлено шини з відновленим протектором, а на інших осях - шини, відновлені за другим класом ремонту;

е) на передній осі легкових автомобілів і автобусів (крім автобусів, які виконують міжміські перевезення) встановлено шини, відновлені за другим класом ремонту;

є) відсутній болт (гайка) кріплення або є тріщини диска і ободів коліс;

Примітка. У разі постійної експлуатації транспортного засобу на дорогах, на яких проїзна частина слизька, рекомендується використовувати шини, що відповідають стану проїзної частини.

Двигун:

а) вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність перевищують установлені стандартами норми;

б) негерметична паливна система;

в) несправна система випускання відпрацьованих газів.

Інші елементи конструкції:

а) немає передбачених конструкцією транспортного засобу стекол, дзеркал заднього виду;

б) не працює звуковий сигнал;

в) встановлено на скло додаткові предмети або нанесено покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, і погіршують його прозорість.

Примітка. На верхній частині вітрового скла автомобілів і автобусів можуть бути прикріплені прозорі кольорові плівки. Дозволяється застосовувати тоновані стекла (крім дзеркальних), світлопропускання яких відповідає вимогам ГОСТ 5727-88. Дозволяється застосовувати занавіски на бокових вікнах автобусів;

г) не працюють передбачені конструкцією замки дверей кузова або кабіни, запори бортів вантажної платформи, запори горловин цистерн і паливних баків, механізм регулювання положення сидіння водія, аварійні виходи, пристрої для приведення їх у

дію, привід керування дверима, спідометр, тахограф, пристрій для обігрівання і обдування скла;

г) зруйновано корінний лист або центральний болт ресори;

д) зіпсовано тягово-зчіпний або опорно-зчіпний пристрій тягача і причіпної ланки у складі автопоїзда, а також передбачені їхньою конструкцією страхувальні троси (ланцюги). Є люфти в з'єднаннях рами мотоцикла з рамою бокового причепа;

е) відсутній передбачений конструкцією бампер або задній захисний пристрій, брудозахисні фартухи і бризговики;

є) відсутні:

- медична аптечка з нанесеними на неї відомостями про тип транспортного засобу, для якого вона призначена, - на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі, мікроавтобусів, тролейбусі, автомобілі, що перевозить небезпечний вантаж;

- знак аварійної зупинки (миготливий червоний ліхтар), який відповідає вимогам стандарту, - на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі;

- на вантажних автомобілях з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т і в автобусах з дозволеною максимальною масою понад 5 т - противідкотні упори (щонайменше два);

- проблісків маячки оранжевого кольору на великовагових та великогабаритних транспортних засобах;

- працездатний вогнегасник на легковому, вантажному автомобілі, автобусі.

Примітки: 1. Тип, марка, місця встановлення додаткової кількості вогнегасників, якими обладнуються транспортні засоби, що перевозять радіоактивні та окремі небезпечні вантажі, визначаються умовами безпечного перевезення конкретного небезпечного вантажу. 2. Аптечка, перелік медикаментів якої відповідає ДСТУ 3961-2000 для відповідного типу транспортного засобу, і вогнегасник повинні бути в закріпленому стані у місцях, визначених підприємством-виробником. У разі коли конструкцією транспортного засобу зазначені місця не передбачено, медична аптечка і вогнегасник повинні розташовуватись у легкодоступних місцях. Тип і кількість вогнегасників повинні відповідати встановленим нормам. Вогнегасники, якими забезпечуються транспортні засоби, повинні бути сертифікованими в Україні відповідно до вимог законодавства;

ж) відсутні ремені безпеки та підголовники в транспортних засобах, де їх установка передбачена конструкцією;

з) ремені безпеки не в робочому стані або мають видимі надриви на лямках;

и) на мотоциклі немає передбачених конструкцією дуг безпеки;

і) на мотоциклах і мопедах немає передбачених конструкцією підніжок, на сидлі - поперечних рукояток для пасажирів;

ї) відсутні або несправні фари і задні габаритні ліхтарі транспортного засобу, що перевозить великогабаритний, великоваговий чи небезпечний вантаж, а також

проблискові маячки, світлоповертальні елементи, розпізнавальні знаки, передбачені ПДР.

У разі виникнення в дорозі вище зазначених несправностей, водій повинен вжити заходів для їх усунення, а якщо це зробити неможливо - рухатися якомога коротшим шляхом до місця стоянки або ремонту, дотримуючись запобіжних заходів.

У разі виникнення в дорозі несправностей, які стосуються інших елементів конструкції, а саме пунктів "Г" та "Д" - у складі автопоїзда, подальший рух заборонено до їх усунення. Водій несправного транспортного засобу повинен вжити заходів для того, щоб прибрати його за межі проїзної частини дороги.

Забороняється подальший рух транспортних засобів, у яких:

- а) робоча гальмова система чи рульове керування не дають змоги водієві зупинити транспортний засіб або здійснити маневр під час руху з мінімальною швидкістю;
- б) у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості не горять лампи фар чи задніх габаритних ліхтарів;
- в) під час дощу або снігопаду не працює склоочисник з боку розміщення керма;
- г) зіпсований тягово-зчіпний пристрій автопоїзда.

Забороняється експлуатація транспортного засобу шляхом доставки його на спеціальний майданчик чи стоянку Поліції у випадках, передбачених законодавством.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Рекомендована література

Національний університет
водного господарства
та природокористування

1. Фоменко, О.Я., Раціборський Б.Л., Гусар В.Є., Рудницький В.А., Бойко, А.І. Правила дорожнього руху України.-К.: Укрспецвидав, 2014. -96с.
2. Дерех З.Д., Заворицький Ю.Є. Ілюстровані правила дорожнього руху України. Навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене та доповнене.-К.: Арій, 2014. -122с.
3. Законодавство України. Дорожній рух та штрафи: основні нормативні документи. –С.: ТОВ “ВВП НОТІС”, 2014. -52с.
4. Дерех З.Д., Заворицький Ю.Є. Тематичні питання для перевірки знань. – К.: Арій, 2011. – 216 с., іл.
5. Дерех З.Д., Заворицький Ю.Є. Дорожні знаки. Дорожня розмітка посібник для початківців та професіоналів. – К.: Арій, 2009. – 72 с., іл.
6. Основні нормативні документи. Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів. –С.: ФОП Соколик Б.В., 2009. -20с.
7. Бандрівський М.І., Дерех З.Д. Правила та безпека дорожнього руху. – Львів: Світ, 2004. – 200с., іл.

Національний університет
водного господарства
та природокористування